

פניני הצדיקים

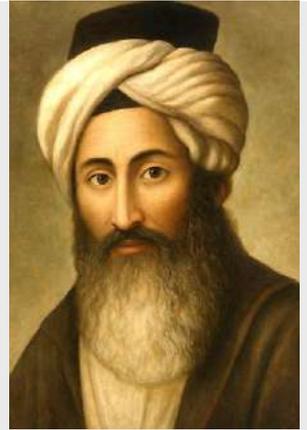
לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים
 ללא פרסומות.
 ללא חדשות.
 ללא פוליטיקה.

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

הצדיק הרב חיים יוסף דוד אזולאי - החיד"א זצ"ל: נולד בירושלים בשנת ה'תפ"ד (1724). כשרונותיו המופלאים כבר התגלו בצעירותו. בהיותו בן שתים עשרה כתב חידושי תורה וחיבר דרשות. בראש אחת מן התשובות להלכה, שנדפסו בספריו, מתנוסס התאריך שנת ה'תצ"ז (1737), שהיה בן 13 שנים בלבד! כל חבריו ללימודים היו גדולים ממנו, ביניהם גאוני מפורסמים ובעלי כשרונות מופלגים: מהרי"ט אלגזי (רבה של ירושלים) ועוד. רבינו התבלט בהשפעת חידושי ובכוח זיכרוננו המדהים. בשנת ה'תק"ג (1743) עלה לירושלים ולמד אצל 'אור חיים' הקדוש ושהה בה שנה אחת. גם בתורת הקבלה התעלה ונמנה עם ראשי חבורתו של גדול המקובלים, רבי שלום שרעבי (הרש"ש זצ"ל). בגיל צעיר כבר עמד בראש ישיבה משלו, ותלמידיו התייחסו אליו ביראת כבוד מופלגת.

בטרם מלאו לו שלושים ביקשוהו ראשי עדת הספרדים בחברון לצאת לקהילות ישראל בחו"ל, כדי להתרימן לביסוס הקהילה. הוא יצא כשד"ר (שלוחי דרבנן) לאיטליה, גרמניה, הולנד, אנגליה וצרפת, תורכיה ומצרים. תוך כדי מסעו קשר קשרים עם גדולי הדור וזכה להוקרה ולכבוד. רבינו לא זכה לחזור לארץ ישראל על אף כל ניסיונותיו והוא נפטר בליוורנו בליל שבת פרשת זכור, י"א אדר ה'תקס"ו (1806). בהתחלה נקבר בליוורנו שבאיטליה. בשנת ה'תשט"ז יזם הרב הראשי לישראל, ר' יצחק ניסים להעלות את עצמות רבינו והוא נטמן בהר המנוחות בירושלים. חי כ-80 שנים.

סבא: ר' אברהם (בעל "סוד לאברהם"). **אביו:** ר' רפאל יצחק זרחיה. **בנו:** ר' אברהם. **נכדו:** ר' משה. **מרבותיו:** ר' חיים בן עטר (בעל 'אור החיים' הקדוש), ר' יונה נבון, ר' יצחק הכהן רפפורט (בעל "בתי כהונה"), ר' גדליה חיון (מייסד ישיבת המקובלים 'בית אל'), ר' שלום שרעבי (הרש"ש), ר' אליעזר נחום (הראשון לציון). **מספריו:** כמות הספרים המיוחסת לרבינו שנויה במחלוקת. מ-72 ספרים ועד 160 ספרים! **מביניהם:** ברכי יוסף - פירוש לשולחן ערוך יאהבת דוד - דרשות ישפה אחת - פירוש על הגדה של פסח • פתח עיניים - פירוש על אגדות התלמוד • מראית העין - חידושים וביאורים על הש"ס • זרוע ימין - פירוש על מסכת אבות • מורה באצבע - הנהגות לשבתות, חגים וחודשי השנה • זיכרון משה - על גמרא ופוסקים • בית מנוחה - סדר לימוד ליארצייט • כיסא רחמים - על מסכתות קטנות • טוב עין - שו"ת • חיים שאל - שו"ת • יוסף אומץ - שו"ת • לחם מן השמים - פירוש על התורה • אוהל יוסף - פירוש על תהילים • חומת אנ"ך - פירוש על אוריתא, נביאים וכתובים.

מסופר על רבינו, שהיה רגיל להריח טבק בכל עת ובכל זמן. קופסת אבק הטבק לא זזה מידו כל היום. וגם בלילה היה נעור משנתו נוטל את ידיו ומריח מן הטבק וחוזר לישון. פעם בהיותו בדרך, מסעותיו כשד"ר מארץ הקודש, הגיע לצרפת. שם שבת ביום השבת בביתו של אחד הגבירים ולן אצל גביר שני. כי כך היה המנהג, שהיו קונים בתרומה גדולה לטובת ארץ ישראל את הזכות, שהשליח יסעד או ילון אצל מישהו. ושניים זכו בו באותה שבת, אחד לסעודה ואחד ללינה.

הימים ימי חורף היו, שלגים ורוחות עזים השתוללו וסערו בחוץ, וכשניעור הרב כדרכו באמצע הלילה לשאוף טבק, חיפש וחיפש ולא מצא את קופסתו. בתוך כך נזכר, כי שכח והשאיר את קופסת הטבק בבית הגביר השני. מיד התלבש בזריזות והלך למקום, שסעד שם ונקש בשער. ירדו בני הבית לראות מי בדלת.

חיל ורעדה אחזתם בראותם כי מרן החיד"א בכבודו ובעצמו בא באמצע הלילה ובמזג אוויר סוער. הרב הרגיעם באומרו שרק שכח משהו באולם הסעודה. נכנס ונטל את קופסת הטבק, ומיהר וחזר לבית העשיר השני.

משהגיע לאכסנייתו ושכב על משכבו, נתן לעצמו דין וחשבון. "מה עשיתי? בשביל קופסת הטבק הערתי משנתם את בני ביתו של הגביר, ואף את משרתי הבית, שבוודאי היו עייפים ויגעיים מעבודתם במשך היום ומתוקה שנת העובד!". מיד נתמלא כל כולו חרטה וצער גדול על המעשה, אשר עשה. הניח את קופסת הטבק הצידה, ושוב לא נגע בה והדיר עצמו מן הריח, וכל הלילה נדדה שנתו מעיניו בשל רגשי חרטה ומוסר כליות.

למחרת בשבת בבוקר, ציווה הרב להכריז בעיר, שידרוש בבית הכנסת הגדול אחרי קריאת התורה, וכל בני העיר יתאספו לשם. כשסיימו את קריאת התורה, עלה הרב על הבימה ובקול ספוג דמעות סיפר לקהל את כל אותו מעשה, שהיה לו עם קופסת הטבק. והמשיך ואמר: "רבתי! גם מקודם ידעתי גם ידעתי מיעוט ערכי הדל".

"אדם מועט לעולם, אך מתוך מכשול הטבק שקרה לי, נוכחתי שלא יכולתי למשול בעצמי ולשלוט על רצוני אפילו שעה קלה. רבותי, במטותא מכם, אם יש את נפשכם לחלוק כבוד לארץ הקודש, אינני רשאי למנוע, אבל לי לשמי, עיניכם הרואות כי אינני כדאי וראוי לכבוד".

"הריני מבקש סליחה ומחילה", סיים מרן החיד"א, "מכל העובדים בבתי שני הגבירים ומבעלי הבתים שהעזתי בהם פנים להפריע מנוחתם. ולשם תשובת המשקל, הנני נודר בזה נדר גדול לאלוקי ישראל, על דעת המקום ברוך הוא ועל דעת הקהל הקדוש הזה, שמהיום והלאה לא אוסיף לשאוף טבק כל עיקר מעתה ועד עולם, וה' הטוב יכפר בעדי". כששמעו את הדברים האלה געו כל היום בבכייה, ואמרו לו: "מעולם לא נשמעה דרשה, שתעורר להרהורי תשובה בכל הלבבות כדרשה זו שדרש מרן באותה השבת".

בספר 'עלינו לשבח' מובא סיפור מצמרר על גדולתו של רבינו: אדם אחד הגיע לחיד"א ובפניו קובלנה על אשתו שנסתרה עם פלוני. החיד"א ישב עם דיני העיר, והשיב כי הוא חייב לגרשה. בספר 'שם הגדולים החדש', אות ח' סימן כ"ט, מסופר, שהדיינים בהיותם קרובים לאותה אשה, רצו לחפות עליה, ועל-כן הם פנו לחיד"א ושאלוהו:

"למדנו רבינו, **מאין מקור דין זה לשפוט בלא עדים?** אין זאת אלא דברי נביאות, והלא 'לא בשמיים היא' ואם נעשה משפט על-פי רוח הקודש, עלול לצאת משפט מעוקל, כי אין בזמן הזה אין נביא אלא דברי חז"ל על-פי דברי תורתנו הקדושה". החיד"א לא השיבם, אלא פנה שוב לבעל וציווה עליו לגרש את אשתו. כראותם כי לא ענה להם, הלכו הדיינים לקרובי האשה, אשר היו נכבדי העיר, וסיפרו להם את כל סיפור המעשה, ואז פרצה מחלוקת גדולה בעיר.

כשמע החיד"א את המריבה, שלח וקרא לאשה. היא עלתה לחדר לימודו ובית תפילתו. כשראה אותה, הרב קם מכסאו והלך לארון הקודש, לקח ספר תורה וקרא באזניה פרשת הסוטה בטעמי המקרא. האישה הסתובבה והרב קרא בקול: "אם לא שטית... ואת כי שטית". אך שמה את רגלה על המדרגה הראשונה, לא הספיקה לרדת עד שפניה נהפכו לירקון, ועיניה בלטו, וכל הכתוב בפרשה התקיים בה.

למשמע קול זעקתה התאספו ובאו הדיינים, וכן רבים מאנשי העיר לראות את המחזה הנורא הזה. ויבהלו מאד, וקראו: "הוציאו את אותה שלא תטמא את בית רבינו", ויאמרו איש אל רעהו: "עתה ידענו כי איש אלוקים קדוש הוא, ודבר ה' בפיו אמת".

שעלה לארץ, ניגש להקביל את פני רבו 'אור החיים' הקדוש. כשהגיע לבית רבו, שמח רבו לקראתו. החיד"א ישב בביתו כשבוע ימים. כאשר יצא איחל לו רבו שיזכה להגיע לארץ הקדושה, ונתן בידו מכתב, ואמר לו להניח את המכתב בכותל המערבי. החיד קשר את המכתב בבגדו ויצא לדרכו. אחרי תלאות רבות, זכה להגיע לארץ וקיבל על עצמו שלא ליהנות מן הצדקה. לאחר מכן עלה לירושלים, קנה חמור, בעזרתו הוביל טיח, ומכרו בחוצות ירושלים, ומעבודה קשה זו פירנס הרב את בני ביתו בדוחק כשנתיים. לפתע מת חמורו.

רבינו אמר לבני ביתו: "אין זה כי אם חטאתי מבלי דעת, על כן באה אלי הצרה". מישמש בבגדיו, ומצא את המכתב, ונבהל מאד. נודע לו במה חטא: שנתיים מעל בשליחות רבו. טבל ש"י טבילות, וישב בתענית. לקח את המכתב בקדושה, ניגש ברעדה לכותל, והניח את המכתב. כשנכנס לביהמ"ד, נפל פחדו על האנשים שהיו שם.

הם ניגשו אליו באימה. התפלא הרב: "אני בארץ יותר משנתיים, ומדוע אתם מברכים אותי לשלום רק היום?" ענו לו: "ראינו שפניך מאירים". אנשי המקום שלחו אליו את ה'מרא דאתרא' שיברר את השינוי הגדול שחל בפניו. סיפר לו החיד"א: "את חטאי אני מזכיר. כל הימים שאני בארץ, לא זכרתי את המכתב שנתן לי רבי 'אור החיים' הקדוש להניחו בכותל.

רק היום, אחרי שקיבלתי עונש מהשמיים, מצאתי את עווני, והזדרזתי לקיים את הבטחתי". אמר לו החכם: "ברצוני לראות את המכתב". החיד"א מיאן. משראה כך, גזר עליו שילך עימו לכותל. כשהגיעו למקום הראה לו החיד"א מרחוק את המקום בו הניח את המכתב. לקח החכם את המכתב, ומצא בו כתוב: "אחותי כלה! אבקש ממך שתבואי לעזרה בצרה לתלמידי יקירי". משקרא החכם את המכתב, חזר לביהמ"ד, ומינה את רבינו למורה צדק.

האדמו"ר הרב אברהם בורנשטיין מסוכטשוב זצ"ל - נולד ב-כ"ה בתשרי ה'תקצ"ט (1838) בבנדין שבפולין. מצאצאי הרמ"א והש"ך. בילדותו עברה משפחתו לגור באולקוש, שם מונה אביו לרב ולאחר מכן אף כיהן ברבנות ביאלה פודולסק. כישרונותיו התגלו בגיל מוקדם מאוד. כבר בגיל שנתיים התפלל בסידור כראוי. כשמלאו לו שלוש שנים היו לוקחו אביו אל שיעורו עם בחורי הישיבה. **בגיל של חמש-שש כבר היה מלמד שיעור בבקיאות ובחריפות לבחורי ישיבה. בהיותו בן עשר סיים את הש"ס כולו וחדש חידושים.** שמו יצא לתהילה בכל הסביבה וקראו לו **'העילוי מאולקוש'**.

לאחר נישואיו התגורר בבית חותנו במשך שבע שנים עד פטירתו בשנת ה'תרי"ט (1859). כעבור ארבע שנים מפטירת חותנו, בשנת ה'תרכ"ג בהיותו כבן 24 שנים בלבד התמנה לרבה של פרצ'ב, שם שהה מספר שנים, עד שפוטר עקב רצונם של פרנסי העיר למנות לרב את גיסו, בן חותנו, ר' דוד והוא עבר לכהן כרב בקרושניץ. בשנת ה'תר"ל (1870) אחר פטירת רבי חנוך העניך החל לכהן כאדמו"ר. בשנת ה'תרל"ו (1876) עבר לכהן ברבנות נשלסק אולם לאחר שפסל שניים מהשוחטים בעיר, הללו דאגו שתהיה גזירת גירוש על רבינו וכן נשפט על כך. בשנת ה'תרמ"ג (1883) עבר לכהן כרב העיר סוכטשוב, בה הקים ישיבה במקביל לחצר החסידית בראשותו וחסידים רבים נהרו אליו. **בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו.** נפטר ב-י"א אדר א' ה'תר"ע (1910). חי כ-72 שנים. ציונו בסוכטשוב. בנו, ר' שמואל מילא את מקומו באדמו"רות.

סבא (מצד אביו): ר' אהרון משצ'קוץ'ין. **אביו:** ר' זאב נחום (רבה של ביאלה פודולסק ובנדין. מח"ס 'אגודת איזוב'). **אימו:** מרת דובריש (בת ר' מרדכי הירש ארליך). **אשתו:** מרת שרה צינה (בת האדמו"ר ר' מנחם מנדל השרף מקוצק). **בנו:** האדמו"ר ר' שמואל (ה'שם משמואל). **בתו:** מרת אסתר בריינדל (נישאה לר' מאיר בורנשטיין). **מרבתינו:** אביו, ר' זאב נחום. חותנו, האדמו"ר ר' מנחם מנדל מקוצק, האדמו"ר ר' יצחק מאיר אלטר מגור והאדמו"ר ר' חנוך העניך מאלכסנדר. **מתלמידינו:** ר' מאיר דן פלאצקי (מח"ס 'כלי חמדה'), ר' יואב יהושע וינגרטן (מח"ס 'חלקת יואב'), ר' אריה צבי פרומר (הרב מקוז'יקלוב מח"ס 'ארץ צבי'), ר' אברהם מנדלזון (דיין בוורשא ומח"ס 'דברי אברהם'), ר' שאול משה זילברמן מוורשוב (מח"ס 'פרדס שאול'), ר' יהודה ליב קובלסקי מוולוצ'לוק, ר' צבי יהודה מאמלוק (מח"ס 'אביר הרועים' ו'מלחמות יהודה'), ר' מיכאל פורשלגר (ר"מ בישיבת בולטימור ומח"ס 'תורת מיכאל'), ר' אברהם ויינברג הי"ד (מח"ס 'ראשית ביכורים'), ר' יעקב בוימאן (רבה של קהילת שערי תורה בלוס אנג'לס, מח"ס 'חמדת יעקב'). **מספריו: יאגלי טל- על ל"ט מלאכות שבת יאבני נזר- שו"ת ינאות הדשא- על התורה והמועדים.**

○ **יפר הרב החסיד ר' מנדיל שדליצר:** פעם אחת בא לסוכטשוב מעיר וְלוֹצְלָאוּק אדם עם בנו נער אילם, וסיפר לרבינו כי הילד בעברו היה מדבר כראוי, אך זה כשנתיים שחלה בטיפוס ר"ל ומאז פסק מלדבר, וכבר דרש אצל רופאים גדולים בורשה ועשו כל אשר היה בידם ולא הועילו מאומה והוא נשאר אילם.

רבינו אחז ביד הנער והלך עימו עד קצה החדר בו היה מונח ארגז ועמד שם עם הנער זמן מה ואחר כך כיסה את ראש הנער עם קצה מלבושו והלך עימו מכוסה כך חזרה עד שהגיע שוב עימו אצל אביו, ושם גילה את ראשו ואמר לנער: "עכשיו אמור לאביך מה שאתה רוצה". וצעק הנער ואמר: "מים, מים". ואמר רבינו הקדוש לאביו: "לך מהר ותן לו מים", ומאז והלאה שב לו הדיבור כבראשונה. (אביר הרועים)

פ **עם אחת בא לסוכטשוב איש שבכה מאוד לפני רבינו וסיפר כי היה לו משפט קשה בערכאות ויצא חייב בדינו ודנו אותו למאסר למשך מספר שנים וכן עליו לשלם קנס עצום באופן שיצא נקי מנכסיו וישארו הוא ובני ביתו מחוסרים לחם. וערער על פסק הדין בורשה והסגור שלו אמר שאין שום סיכוי לזכות במשפט, ואפילו להקל ממה שנפסק בדינו אין סיכוי מאחר ושמדובר במשפט קשה מאוד.**

ניגש רבינו לשולחנו וכתב על חתיכת נייר קטן מספר מילים ונתן לו, ואמר לו **שבעת המשפט יקפל את הנייר הזה ויחזיק אותו בפיו תחת לשונו, ויעמיד עצמו מול פני השופטים ויביט היטב בפניהם כל זמן המשפט, וכמדומה לי שאמר לו גם כן שיצייר לעצמו את דמות צורתו, ועשה האיש כן, ויצא זכאי לגמרי בדינו בלי שום עונש, ואמר לו סניגורו שהוא דבר למעלה מן הטבע לצאת נקי במשפט כזה.**

כשחזר האיש מורשה לביתו אחרי שזכה בדינו הודיע בשמחה לכל הנוסעים ברכבת את גודל הנס שנעשה לו ע"י הקמיע שכתב לו רבינו, ולא רצה להראות את הכתב לאף אחד מכיוון שכך אמר לו רבינו שלא להראותו לשום אדם. אך כשביקש ממנו הגאון ר' אליעזר שלום מו"צ בדינסקאוואלע לראות את הכתב חשב אותו אדם מאחר שמדובר במו"צ שהוא גם כן צדיק כמותו ועל זה בוודאי לא הקפיד הצדיק מסוכטשוב, והראה לו את הכתב במקום הצנע, וסיפר ר' אליעזר שלום שהתפעל מאוד כי היו כתובים רק שש תיבות: "פניו פני אריה ופניהם פני כלב" על נייר פשוט שכולם משתמשים בו. (אביר הרועים)

רבי יוסף רוז'ין זצ"ל: נולד ברוג'צ'וב בשנת ה'תרי"ח (1858). מגיל צעיר הצטיין בשקידתו ותפיסתו והיה בקיא בתלמוד. כשהיה בן 8 שנים בלבד כבר ידע היטב את כל סדר נזיקין. והמלמדים בעירו לא היו יכולים עוד ללמדו, ולכן למד אצל אביו. כשהיה בן 13 שנים החל ללמוד יחד עם בנו של ר' חיים מבריסק. בגיל 18 התחתן והתגורר אצל חמיו בורשה מספר שנים, שם נהנו בני העיר מתורתו, והוא כונה בפי כל "הרוג'צ'וב", על שם עיר הולדתו.

כאשר שימש כרב קהילת החסידים בדוינסק, התפרסם ושאלות נשלחו אליו מכל קצוות הארץ. מעמיק עצום בלימוד התורה בעיון ובעל בקיאות נפלאה. עיקר לימודו היה בספרי הראשונים, והמקורות העיקריים בהם הגה היו התלמוד והרמב"ם. כל מנהגיו מקורם היה בלמוד. פעם אחת העיד לתומו שבנסיעה מרוג'צ'וב לדוינסק ברכבת למד בעל פה חצי מהש"ס! ובחזרתו יסיים את החצי השני. בעל זיכרון מדהים ומתמיד עצום, עד שאמרו עליו "שלא פסק פומיה מגרסא". כונה 'שר התורה', 'ספר תורה חי'. מרוב שחשקה נפשו בתורה, הרגיש צורך עז ללמוד תורה בתשעה באב! ואפילו כאשר היה אבל על אישתו. גאון בנגלה ובנסתר. סירב להסתפר מפני שבזמן שצריך לשבת לפני הספר בגילוי ראש- לא יוכל לעסוק בתורה. שימש במשך 44 שנים כרבה של הקהילה החסידית בדוינסק. נפטר ב-י"א אדר א' ה'תרצ"ו (1936). לאחר מחלה קשה. חי כ-78 שנים.

אביו: ר' פישל. **אישתו:** בתו של רבי משה חסיד גור מבית גורפינקל בוורשה. **בתו:** רחל. **חתנו:** ר' ישראל אבא ציטרון. **מרבתי:** ר' יוסף דוב הלוי סולובצ'יק (בעל בית-הלוי), ר' יהושע לייב דיסקין. **מספריו:** צפנת פענח (פירוש על התורה, פירוש על מסכתות בבא-קמא, בבא-מציעא, מכות, הוריות, סנהדרין, שו"ת בענייני אורח חיים, יורה דעה, הערות הטור על אבן העזר), **שלמת יוסף-** התכתבויות של הצדיק עם ר' שלמה סובול.

בהיותו כבן תשע- התפרסם הגאון ר' יוסף רוז'ין זצ"ל, בעיר מולדתו רוג'צ'וב, בתור עילוי. כשהגיע לבר-מצווה הביאו אביו לסלוצק, אל הגאון ר' יוסף דוב סלובצ'יק זצ"ל, שהיה אז רבה של סלוצק, כדי שילמדו תורה. מסופר, שהגאון ר' יוסף דוב שאל אותו בבואו מה הן ידיעותיו בתורה, והעילוי בשנינותו השיב: "**עד חצי הש"ס**", אולם כשחזר ושאל אותו "איזה חצי", נאלץ להודות על האמת: "**איזה שתמצו**".

כאשר חלתה רעייתו של רבינו, היא נסעה לוורשה על מנת להתרפא ולבסוף ל"ע נפטרה שם. בעלה, ששמע פטירתה הגיע לאוזניו, נסע ברכבת מדוינסק להלווייתה. כל זמן הנסיעה שוחח בדברי תורה עם מלוויו, **ומרוב שקיעתו בדברי תורה שכח לגמרי את סיבת נסיעתו לוורשה.** כשהגיעה הרכבת לוורשה, אמרו לגאון, שהגיעו לוורשה להלוויית אשתו הרבנית, נעמד הגאון ואמר: "זכותן של הנשים בזכות שמחכות לבעליהן עד שיבואו מבית המדרש". וסיים, שכעת תחכה זוגתו, עד שסיים את הפלפול...

לאחר מכן כששב מהלווייתה לבית לשבת שבעה על רעייתו, ליווה ת"ח רבים וישבו ושוחחו עמו בדברי תורה, כאילו לא אירע דבר, תוך כדי השיחה בדברי תורה, **השגיח הרוג'צ'ובי בבתו שישבה ובכתה,** והוא תמה בפליאה: "מדוע את בוכה?" **ומרוב היותו שקוע בתורה, נשכחה ממנו סיבת בואו לוורשה...**

סיפר הגה"צ ר' נטע פריינד שליט"א, שהגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל סיפר לו, שעשיר אחד הניח את עזבונו שיחלקוה לשיבות, **ומינה בתור אפוטרופוס את הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל והגאון ר' יוסף רוז'ין זצ"ל,** ושלח ר' חיים עוזר את ר' איסר זלמן שיסע לגאון ר' יוסף לשוחח איתו אודות חלוקת העיזבון. סיפר ר' איסר זלמן: "קודם שנכנסתי אליו, הכנתי עצמי היטב בסוגיה של אפוטרופוס", והוסיף, "הרידב"ז מסלוצק אמר עליי שיש לי תפיסה מהירה. כשנכנסתי אל הגאון הוא דיבר איתי משך שעתיים בסוגיה של אפוטרופוס. הרב דיבר על כל הסוגיות הנוגעות המופיעות בבבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי, תוספתא, כל המקורות היכן מופיעה המלה אפוטרופוס, וכשסיים לדבר, לא היה לי להוסיף על דבריו".

בספר 'מריצי תורה מעולם החסידות' הובא הסיפור הבא, ויש בו כדי ללמדנו עד כמה כוח זיכרונו של הצדיק היה מופלא. ועל כך סיפר ראש ישיבת ברנוביץ' הג"ר אלחנן ווסרמן הי"ד: "נזדמנתי לריגא באותם הימים, וסרתי לדוינסק, הלכתי לדרוש בשלומו של הרוג'צ'ובי. פתח ואמר אלי: 'מרוב ייסורים ומכאובים קשה עליי הדיבור, יאמר נא מר איזה חידוש'.

היססתי אם לומר, ומה, אבל מאחר שאמרו חז"ל "אין מסרבין לגדול" פתחתי והרציתי חידוש כלשהי בעניין "ביטול ברוב" והקשיב לי בדריכות. כשסיימתי, שואל אותי הרוג'צ'ובי: "יותר מזה אין מר יודע להגיד חידושים?" והחרשתי, באתי במבוכה, לא ידעתי מה הוא רוצה ממני. הבחין במבוכתי והסביר: '**אני שואל, מכיוון שאת החידוש הזה גופו כבר שמעתי מפיכם לפני יותר מעשרים שנה...**' ואנוכי בכלל לא זכרתי את הדבר. עד כדי כך הפליג בכוח זכרונו המבהיל.

מספרים שהגאון אמר פעם שאצלו, היום הקשה ביותר הוא יום השבת: כשנמצא במצב של מרוצת השכל, שנופלת לו סברה אחת, ומיד- סברא הפוכה, ומיד לאחריה סברה נוספת להיפוך מב' סברות הקודמות, וכן הלאה. הנה בימות החול יש לו עצה: לקחת עט ונייר ולכתוב הסברות, ובמילא אותיות הכתב מגבילות את מרוצת השכל, מה שאין כן ביום השבת - אין לו עצה לכך, ולא עוד, אלא ידיעה זו עצמה, שאינו יכול לכתוב ולהגביל את מרוצת השכל, גורמת למרוצה גדולה יותר, ומובן עד כמה ה"עוגמת נפש" מעניין זה.

הרב הצדיק משה פארדו זצ"ל - נולד בשנת ה'תר"ע (1909) בטורקיה. ניהל בתל-אביב חנות מסחר גדולה, ממנה חילק את רוב רווחיה למוסדות התורה. בשנת ה'תשי"ב (1952) ייסד וניהל את פנימיית אור-החיים לבנות בבני-ברק, לצורך הקמת הפנימייה דאג לנסוע מדי פעם לקהילות הספרדים בארה"ב, כדי שיעזרו להקמת חזונם- הסמינר לבנות, שבתוך זמן קצר קרם עור וגידים, ולשם הגיעו בנות מכל רחבי הארץ. **עמוד החסד, מקים עולה של תורה בארץ ובעולם כולו.**

במחיצתו שררה תמיד אווירה נעימה, נינוחה, לא הייתה קדרות, ודאי שלא עצב, **תמיד קרן, תמיד חיין, השמיע דברי עידוד ולחיזוק רבים, הרעיף דברי שבח, אמר דברי תורה, אבל יותר מכל שתק.** מובא בספר שנכתב לזכרו 'ומשה היה רועה' כי בשנותיו האחרונות באה מורה להיוועץ בו.

היא קבעה עם תלמידותיה להיוועד יחדיו מספר פעמים בימי החופשה. הרהרה לעצמה: על מה תדבר באותם מפגשים? חשבה, שבוודאי יזכיר, שהרחוב אורב סכנות בחובו, לאן לא ללכת וכיצד להיזהר ולהישמר. להפתעתה ענה במילה אחת- **השתיקה. כל ימיי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף אלא שתיקה.** נפטר בשבת קודש, פרשת תצווה "יא אדר ה'תשנ"ו (1996). חי כ-87 שנים. ציונו בהר המנוחות (בהר תמיר א' ליד הרה"ג ניסים יגן זצ"ל).

אביו: ר' אברהם. **אימו:** מרת חיה וידא אסתר.

מחלה, לכאורה, היא דבר רע בפני עצמה, המגיעה ממדידת הדין, אולם יש, ואפילו מחלה קשה הופכת לגילוי של מידת הרחמים, והאדם מגלה עד כמה התחסד איתו הבורא יתברך, כשגרם לו לחלות... אחד הסיפורים המופלאים בעניין זה אירע לרבינו:

היה זה באחת המסעות, שבהם הרחיק לאמריקה כדי לגייס כסף עבור מוסדותיו. מיד כאשר הגיע לאמריקה חש "ל"ע ברע ובשל מצבו הרפואי חייב להיות מרותק למיטתו. **חלו רגעים מספר, שבהן חלשה דעתו: "הלא שלוחי מצווה אינן ניזוקין, ואיך ייתכן, שאני, ההולך לדבר מצווה חולה?!"**...

רופא הוזעק למיטתו כדי לבדוקו ולחוות דעתו לגבי המשך טיפול, ולצורך כך ביקש להאזין לפעימות ליבו, והנה כאשר הרים הצדיק את חולצתו הבחין הרופא בציצית אותה הוא לבש. כשראה את הציצית הצחורה על גופו, התרגש עד מאוד ואמר: "מה?! יש עוד יהודים עם בגד כזה?! אני זוכר את הציצית הצחורה על גופו, הרגשתי בורא עולם 'חולה' בדיוק במקום זה", חשב הצדיק. הוא חיין לעבר הרופא ואמר: "אתה יודע, אמריקה התקדמה עם השנים, כדאי גם לך להצטרף אל הגל החדש של השבים לקונם ולא לפגר מאחור"...

"קח לך", הושיט לרופא. היה זה זוג תפילין יקר ערך, בשווי מאות דולרים, שאותו רכש כמתנה עבור נדיבי הישיבה. הרופא חיין למראה אותה מתנת יקרת ערך והבטיח לר' משה להניח את התפילין מדי יום ביומו, והוסיף ואמר, כי אם יבוא אי פעם לישראל, ירצה לערוך איזשהו ביקור במוסד שהקים הרב. אחר רשם תרופות, נטל שכרו והלך לו. תוך זמן קצר התאושש ר' משה, ושוב יכול היה למלא את ייעודו המקורי לשם הגעתו לחו"ל ולגייס כספים עבור מוסדותיו ולשוב ארצה.

שנים חלפו. הפגישה עם אותו רופא מזמן פריחה מזיכרונו. באחד הימים התקבל טלפון במזכירות. אלמוני ביקש לשוחח עם הרב פארדו. הלה הציג עצמו וביקש לבוא למשרד, רבי משה לא הצליח לזהותו, אולם לא נמנע מלהדריכו בדרכי הגישה למקום. חלפה שעה קלה והנה הוא הופיע. רק כעת נזכר רבי משה. הוא היה הרופא הישישי...

הוא קידם את פניו בשמחה. הרופא סיפר לו, שמאז אותה פגישה, לא עבר עליו יום ללא הנחת תפילין, וכי הוא מקיים גם את הבטחתו השנייה ובא לבקר במוסדות. הניח רבי משה יד אוהבת על שכמו וערך לו סיור מקיף בכל האגפים, לבסוף החזירו למשרד. "לא ייאמן". למלל הרופא, "בטוח הייתי, שמדובר במקום קטן ועלוב, והנה אני מגלה קמפוס שלם, ממלכה מפוארת"...

הוא שתק קמעא ולאחר אמר: "ראה רבי משה, לצערי הרב אני אדם ערירי, כל חיי חסכתי כסף רב, אולם אין אדם אשר חי לעולם... לפיכך מבקש אני לתרום את כל רכושי לטובת מוסדות 'אור החיים'!!"

ר' משה חש התרגשות עצומה, הוא לא ידע, כיצד להודות למיטיב, שהיה עד לפני רגעים מועטים אלמוני ובלתי מוכר, והנה כעת מוכן הוא לתרום סכום עצום להחזקת המוסדות. לבסוף נטל סידור, שעמד על שולחנו והקריא לו מתוכו את דברי המשנה (אבות ו, י): "בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לא כסף ולא זהב לא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד". והסביר: "כסף, שאדם משאיר בעולם, הוא לכאורה כסף אבוד מבחינתו, מלבד תורה ומעשים טובים שרכש בכספו, ולשני הדברים הללו זכית בתרומתך כאן!". הרופא ביקש, ולמוסדות הובא עו"ד נוטריון, והדברים נוסחו כחוק.

כשיצא הרופא הקשיש, אמר ר' משה: "כמה עיוור הוא האדם, כשחליתי לפני שנים באכסניה, הרהרתי על שאיני מצליח למלא את תפקידי לגייס כספים לצורך העמדת המוסד על רגליו. התנחמתי בעובדה, שבשל אותה מחלה זכיתי לפחות לקרב אדם להנחת תפילין, אך לא שיערתי, שבאמצעות אותה מחלה עצמה, נטעתי את הבסיס לתרומה עצומה, שבה זיכנו היום!"

"הנה כי כן, אותה מחלה, אשר נדמתה בתחילה כמידת הדין, היא עצמה התגלגלה והתהפכה למידת הרחמים"...

תלמידה אחת שאביה נפטר בקטנותה, והיא נרשמה ללמוד במוסדו של ר' משה. כבר ביום הראשון ללימודים ניגש אליה הרב ואמר: "דעי בתי, אני הכתובת. כל מה שאת רוצה וכל מה שאת צריכה- תבואי לבקש". ולא רק זאת, הרב לא המתין, שתבוא אליו כדי לבקש ממנו, אלא הוא בעצמו היה שולח צנצנת עוגיות או שקית שקדים, כל מה שהורים מציידים את הבנות.

כאשר היו מגיעים ללשכתו אורחים והמזכירות היו מביאות תקרובת מתוקה- ביסקוויטים, שתייה וכיו"ב, היה מורה לארוז ולשלוח לחדרה, ולהרנין את לבה. ולא רק לה דאג, למחרת הפורים קרא לה, השולחן היה מלא וגדוש במעדני משלוחי המנות, שקיבל ממכיריו ומוקיריו הרבים, בהם רבות מן הבוגרות, אלו המתגוררות בעיר. "אנא בטובך, עזרי לי לארוז", ביקש. והיא כמובן עזרה לו בשמחה כאשר אינה יודעת כי לעצמה היא עושה. לאחר שמילאו סל גדוש במגדנות, נתן לה את הסל ולהפתעתה ביקש: "תמסרי זאת לאמא, זה בודאי ישמח אותה" אמר. ישמח אותה בראש ובראשונה לדעת שיש מי שדואג כל כך לבתה.

בתקופת לימודיה, חלתה אותה תלמידה בצהבת קשה, ונאלצה לשהות כחודש ימים בבית-החולים עד ששבה לאיתנה. הרופא ששחרר אותה מבית-ההחלמה קבע שעליה לנוח עתה בפנימייה, עד שתתאושש כליל. ר' משה שמח לשמוע על השיפור במצבה, אך אמר: "את נראית חלשה, וזקוקה להשגחה. לא אסכים שתשהי בפנימייה!". הוא שלח אותה על חשבונו, למלון בטבריה אצל הגברת אסתר, שתדאג לה עד שתתחזק ותתרפא, בהוראתו ונשלחה לטיפולם והחליפה כח עד שחזרה בכוחות רעננים.

בשובה, פנתה אליו כדי להודות לו על הדאגה והמסירות, אבל ר' משה לא אמר בכך די, "עכשיו את חייבת לשמור על דיאטה קפדנית, להרבות בויטמינים ולמעט בשומנים". בהוראתו ביטלו עבודה במיוחד, ור' משה ביקש ממנהלת המטבח, שתואיל למסור לידיה את מפתחות המזווה והמקרר, כדי שתוכל לקחת פירות וירקות ללא הגבלה!

ששמע שתלמידה התארכה עם בן תורה, קם ר' משה ורקד משמחה! כמה שמח בשמחת יתומה. רגש אחריותו הוכפל לאין שיעור, דאגתו וכן שמחתו. סיפרה אחת המורות: "תלמידה יתומה התארכה, ואני נטלתי על עצמי את העול להשיג את הכספים הדרושים לנישואיה, ערב אחד נוקשים בדלת. פתחתי, והרב בפתח 'באתי להביא את תרומתי להכנסת כלה' אמר. נדהמתי, ושאלתי בפליאה: "מדוע היה על הרב לטרוח ולהגיע לביתי. הלא מחר אהיה בלימודים והרב יכול היה לפגוש אותי שם!". והוא ענה בחום: "עכשיו השגתי את הכסף- הזדמנה לידי הזכות ליטול חלק בבניין בית-המקדש, ואדחנה למחר?".

מובא בספר "מעין השבוע" על הרב כי במאמציו לביסוס מוסדות "אור החיים", הגיע לברזיל. אחד מגדולי התורמים הפציר בו, שיתארח בביתו לסעודות השבת, והסכים. נדברו שייפגשו בבית הכנסת לאחר התפילה. ברם לאחר התפילה נעלם המארח. נבוך משה ויצא מבית הכנסת. עצרה מכונית הדורה, והעשיר קרא לו מירכתייה: "הרב פארדו, בכבוד". החוויר רבי משה: "שבת היום", הזכיר. והעשיר ענה בזחיות: "זה בסדר, הנהג גוי". "אסור באיסור חמור", קבע רבי משה נחרצות. "עשה כרצונך", הסכים העשיר ברוחב לב. "אבל הדרך רגלי רחוקה. נחכה לך".

"אל תחכו", אמר רבינו, "איני בא". "אבל אשתי טרחה והכינה, אסור לפגוע בה", מחה העשיר. "אבוא עימך רק אם תצטרף אלי ברגל, ותבטיחני שמעתה ואילך תשמור שבת כהלכתה ולא תיסע אף עם נהג נכרי", תבע רבינו. העשיר לא הסכים, ורבי משה פנה לצד שכנגד, לשוב לחדרו החשוך באכסניה. תמיד היו עימו בקבוק יין, מצות ושימורי דגים, לכל מקרה. עתה ינצלם לסעודת השבת. כצפוי, היה החדר חשוך, לפתע הואר: שכן נוכרי יצא למרפסת, והדליק את האור.

מיד קידש רבינו בשמחה עצומה, אכל ושר זמירות שבת. כשסיים את ברכת המזון, כיבה הנוכרי את האור ושב לחדרו. לאחר השבת התקשר העשיר. הביע הערכתו לעמידתו של רבינו על עקרונותיו, וביקש לפצותו ביד רחבה של שמחת השבת שהופרה. אמר לו רבינו: "שמחת השבת שלי הייתה מושלמת, בביתך אין השבת שמחה, מצטערת היא על חילולה... ואינך צריך לפצותני. גם אם תרצה, לא אקח, כי איני נוטל כסף להחזקת המוסד הקדוש ממחללי שבת". עתה הבטיח העשיר לשמור את השבת, כדי שיוכל להמשיך ולתרום.

האדמו"ר הרב חנניה יו"ט ליפא טייטלבוים זצ"ל - נולד בסאסוב שבגלציה ביום כיפור ה'תרס"ה (1904). נקרא ע"ש זקנו הקדוש ה'קדושת יו"ט" זיע"א. עוד כשהיה בחור צעיר לימים קיבל סמיכת חכמים מהגה"ק ר' מאיר אריק (אב"ד טורנא) ומהגה"ק אב"ד בראד מח"ס שו"ת 'מחזה אברהם'. כשהגיע לפרקו בשנת ה'תרפ"ד (1924), דיברו אודותיו גדולות ונכבדות. ממרחק רב שמעו על גדולתו. גאונותו בתורה הגיע לאוזניו של דודו, הרה"ק ר' יואל מסאטמר שהגיע לקרצקי כדי לבחון אותו מקרוב. רבי יואל התעכב שם שלושה ימים. בזמן זה הוא בחן אותו כמה פעמים ביום. לאחר מכן דודו ה'דברי יואל' לקח אותו לחתן. עוד כשהיה אברך צעיר לימים שימש כדיין בבי"ד הגדול בקארלי. לאחר מכן כשחותנו עבר להתגורר בעיר סאטמר, רבינו הלך איתו ושימש שם כראש הישיבה. בנוסף שימש כראב"ד סאטמר. רבים פנו אליו ונושעו. באותה עת התבקש לשמש כאב"ד בסמיהאלי. למרות טרחתו הרבה בעיר סאטמר פעם בשבוע נסע ליום שלם לשבת בביה"ד וגם בכל שבת מברכים שבת בעיר סמיהאלי. בזמן השואה רבינו פעל רבות להציל נפשות ולסייע לפליטים שהגיעו מפולין להונגריה. בשנת ה'תרצ"ב (1932) שהה בארץ הקודש כשנתיים ועסק רבות בתורת הנסתר עם גדולי המקובלים בירושלים. בנוסף ישב הרבה בטבריה בישיבת 'אור תורה' בציונו של רבי מאיר בעל הנס עם הגה"ק ר' משה קלירס ור' מוטיל סלונימר.

בשנת ה'תש"ד (1944) בשבועות הראשונים לכיבוש הונגריה ע"י הגרמנים רבינו, אשתו ואחותו הרבנית זאקס החליטו להימלט לקלויזנבורג. משם נסעו ברכבת סמוך לגבול ובעזרת מבריחים עברו לחלק השני של רומניה. משם הגיעו לטמשוואר ומשם לבוקרסט. כאשר חשו כי הם נמצאים בסכנת חיים הם עלו באוניית מעפילים לארץ הקודש. רבינו שם נאסר על ידי השלטון הבריטי ונלקח בעתלית. חסידיו ששמעו את הדבר פעלו רבות ורבינו שוחרר. משם עבר לירושלים והתחיל לשמש כרב ביהמ"ד 'אוהל רחל' דסאטמאר וכאדמו"ר. רבינו יסד בירושלים את ישיבת 'יטב לב' ושימש כראש הישיבה. עסק רבות בהצלת יהודים מהשואה הרוחנית במסירות נפש. הזרים כספים רבים. דאג לילדי טהרן. הבריסקר רב אמר עליו שהוא אדם קדוש מאוד שלא נמצא בדור ההוא. ר' משה קליקס מטבריה אמר שרואים על פני רבינו שם הויה והשכינה שורה עליו. הבילגריער רב אבא של הבעלזר התייעץ עם רבינו על כל דבר קטן. הוא היה כל כך גדול עד שכל הכשרות בירושלים ממש התחננו להיות תחת השגחתו. הכניס לחופה מאות יתומים ודאג לכל צורכיהם. החזיק ישיבות רבות ות"ת לטובת הכלל. בשנת ה'תש"ח (1948) נקרא על ידי חותנו ה'דברי יואל' להגיע לאמריקה, שם התיישב במנהטן ויסד את בית מדרשו עד שנת ה'תשי"ד (1954). באותה השנה התאלמן ללא זש"ק. בשנת ה'תשט"ו (1955) חזר לארץ ונישא בשנית. לאחר מכן שב למנהטן באמריקה. רבינו ראה כיצד עוזבים רבים את דרך הישר. כדי להמחיש את המצב היה מספר באירוניה: "שאלים יהודים מדוע אתה לא צם ביום כיפור. הוא עונה 'מה אני חסיד?'". דאג לבנות את מוסדות 'אור החיים' לבנות עדות המזרח ותרם את הבניין הראשון של המוסד הגדול בבני-ברק. בהמשך גם דאג להקים את קריית ישמח משה. בשנת ה'תשכ"ה חלה ואושפז בהדסה עין כרם נפטר ב-י"א אדר תשכ"ו (1966). חי כ-62 שנים. ציונו בטבריה.

בשנים האחרונות התחילו רבים לעלות על ציונו הקדוש בטבריה לאחר שהתפרסמה ההבטחה בצוואתו: "כל מי שיעלה על קברי, ידליק נר ויקבל קבלה טובה, אפעל עבורו ישועה תחת כיסא הכבוד". האדמו"ר מ'בית ישראל' מגור היה אומר שקוויטלך קשים יש צורך ללכת לרבינו כיוון שיש לו כח חזק בשמיים.

אביו: האדמו"ר ר' חנוך העניך מסאסוב קרצקי (מח"ס 'עין חנוך'). **אמו:** מרת אסתר (בת מרן הגה"ק ה'קדושת יום טוב'). **נשותיו:** מרת חיה רויזא (זיווג ראשון- בת הרה"ק ר' יואל טייטלבוים מסאטמר, דוד רבינו), מרת בלומא (זיווג שני- מצאצאי הרה"ק ר' מנחם מנדל מרימנוב. אלמנת הגאון הרב הבקי בנגלה ובנסתר ר' מרדכי פוגמנסקי, מגאוני ליטא). **חברותא:** המקובל ר' חיים שאל הכהן דוויק.

יהודי מאשדוד סיפר שהיו לו שני בנים ושתי בנות מבוגרים בגילאי 20 עד 30. הוא שמע על הישועות שראו אחרי שעלו לציון רבינו בטבריה. הוא עלה בפעם ראשונה בערב ר"ח ניסן. הוא הבטיח שאם יהיה אפילו קצה חוט של ישועה הוא יגיע גם בערב ר"ח הבא. יומיים לאחר מכן התקשרו להציע שידוך. מדובר בהצעה שכבר שמעו בעבר וירדה מהפרק. הוא חשב שלא יצא מזה דבר. למרבה הפלא הפעם כן יצא. בערב פסח הם אירסו את הבת הבכורה. הוא זכר את הבטחתו והתחיל לעלות לציונו בכל ערב ר"ח. בנוסף קיבל על עצמו לעזור מידי חודש למוסדותיו של המנחת יום-טוב. סוף הסיפור היה שבתוך שנה וחצי בלבד הוא זכה לחתן את כל ארבעת ילדיו. זו היתה כמובן ישועה גדולה ועצומה לאחר כל כך הרבה שנים שלא הצליח לשדך את ילדיו.

יהודי מבני-ברק סיפר שהיו לו חקירות ממשרדי המדינה. הם רצו לחייב אותו בסכום עצום שכמובן לא היה ברשותו. הוא ידע שאם היה משלם את הסכום שדרשו על ידי שהיה לוקח הלוואות, זה היה מביא אותו לידי קריסה כלכלית ממש. האיש עלה לציון הקדוש ולקח על עצמו את הזכות של הדלקת נר התמיד בציון. הוא כתב קוויטל מפורט עם הבקשה שלו ופירט את הסיפור על הציון. לפתע נחל של דמעות זלגו מעיניו כפי שלא היה לו מימיו. הוא הניח את הקוויטל תחת נר התמיד בציון הקדוש וחזר לביתו. נר התמיד דלק עד שהזכוכית התפוצצה ושפרה את הקוויטל תחת הנר. מספר ימים לאחר מכן הוא הוזמן להמשך חקירה. אחת העובדות ניגשה אליו והציעה פשרה שהוא ישלם סכום קטן ממש כדי לסגור את הסיפור. האיש כמובן מיד עשה כמתבקש.

היה גט שעשה בסאטמר שהיתה עיר מחוז. לפני שהבעל בא לתת את הגט אמר שהוא לא מרגיש שיש את האלוקים שכתוב בתורה על בית דין. הוא עצר את הגט. בית הדין לא הבינו מה קורה כאן. למחרת אמר לבעל שהוא לא הבעל והתברר שזו האמת, הכל ברוח קודשו. תמונת הצדיק לשימוש הכתבה בלבד. אין לעשות שימוש בתמונה ללא אישור. כל הזכויות שמורות לוועד מורשת בית סאסוב

מארי הרב אברהם אלנדאף זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ו (1866) בקריית-אלקאבל בצנעא שבתימן. מצד אימו היה נכדו של הגאון מארי יחיא בדיחי זצ"ל. בתימן עבד בתור צורף. בשנת ה'תרנ"א (1891) עלה לארץ ישראל יחד עם חברו, הגאון מארי שלום אלשיך הלוי. בדרך נפטרו ל"ע אשתו ובתו. בארץ ישראל התחתן בשנית. כשהגיע לירושלים הוא בחר לגור בעיר העתיקה. היה ממקימי כפר השילוח בסמוך לעיר דוד. שימש מנהיג קהילת התימנים בירושלים ועמד בראשה במשך 35 שנים. הקים את חלקת התמנים בבית עלמין בהר הזיתים ואת קהילת התימנים. ייסד תלמודי תורה, ישיבות, בתי כנסיות, בתי מדרשות ועמד בראש ישיבת 'תורת משה'. נלחם במיסיון שניסה להשפיע על בני קהילתו יחד עם מארי יחיא יצחק הלוי ואחרים. שימש כאב"ד בבית הדין של הקהילה שאותו הקים והעמיד בראשו את הגאון הרב שלום אלשיך הלוי. בשנת ה'תרס"ד (1904) הקים את חברת 'ישיבת ציון', במטרה לרכוש קרקעות לצורך התיישבות חקלאית.

פעל להשגת 'פרמאן' (רישיון מממשלת טורקיה. היה צריך להוציאו מכיוון שיהודי תימן נחשבו לקהילה נפרדת). אנשי הכוללים הספרדיים התנגדו לכך, לכן הוא יצא בחשאי לאיסטנבול. שם פגש את הרב הראשי של הקהילות היהודיות באימפריה, הרב משה הלוי ישראל. הפרמאן הגיע בסופו של דבר כעבור חצי שנה ובעקבותיו הוקמו מערכות חדשות ללא תלות בכולל הספרדים. חקר את ספרות יהודי תימן. היה עני מרוד. עבר לגור בשכונת הבוכרים ובשנותיו האחרונות גר בשכונת כרם התימנים שבתל אביב. כחודש לפני פטירתו ביקש מבניו להעבירו בחזרה לירושלים. נפטר ב-י"ב אדר א' ה'ת"ש (1940). חי כ-74 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: מארי חיים. **אימו:** מרת מרגלית לולוה. **אחיו:** ר' סעדיה (מח"ס 'עץ החיים'). **נשותיו:** אישתו הראשונה ובתו נפטרו בדרך בדרו לעלות לארץ ישראל. מרת ידידה (זיווג שני). **ילדיו (מזיווג שני):** שלושה בנים ובת. **מרבתינו:** סבו, מארי יחיא בדיחי. אביו, מארי חיים. **מספריו:** **יפתחון טוב-** על התורה **יענף חיים-** ביאורים ותיקונים על הסידור **יהשגות מאי"ש שרידי תימן-** תולדות הרב שלום שבזי, הרב שלום שרעבי, אוצר ספרי תימן ועוד **מבשר טוב-** בשבח העלייה לארץ ויישובה **זכור לאברהם-** זכרונות ותולדות יהודי תימן **יתאג-** עם 'חלק הדקדוק' למהרי"ץ **תכלאל-** סידור עם פירוש 'עץ חיים' למהרי"ץ, בתוספת חיבורו 'ענף חיים' **שערי טהרה-** למהרי"ץ. בנוסף פרסם מאמרי הלכה בכתב העת התורני 'תורה מציון'.

ר בי אלעזר טורק סיפר מעשה ששמע מנכדו של רבינו על האמונה העצומה שהיתה לו בבורא עולם: לפני כשמונים שנה בירושלים גר אדם גדול, סבי, הגאון רבי אברהם אלנדאף זצ"ל. הוא היה עני מרוד ממש, מלחמה של תורה אכל ומימיה שנתה כפשוטו. כאשר בית הדין לעדת התימנים נוסד הוא נקרא אחר כבוד לשמש כחבר בית הדין. מתוקף תפקידו זכה לקשרי תורה והלכה, ולקרבה וחיבה יתירה ממרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים. הם היו יושבים מידי פעם בהרכבי בית דין ומשוחחים רבות בדברי תורה וענייני השעה.

באחד הבקרים בעשרת ימי תשובה, בעת שישב בחדרו ולמד, רעייתו הרבנית נכנסה אליו והתאוננה בפניו: "עוד מעט הילדים חוזרים מהחיידי ואין לי מה להכין עבורם, הבית ריק". רבי אברהם הרגיע אותה ואמר: "אל תדאגי! אני משליך יחיה על השם יתברך! עד הצהריים בוודאי יבוא אוכל עד פתח ביתנו".

מכיוון שהיא לא רצתה להטריד את בעלה מלימודו היא החליטה לפנות אל השכן, מרן הגאון הרב יוסף חיים זוננפלד, שבין היתר היה גם ממונה על קופת הצדקה הכללית כדי להתיעץ איתו מה עושים במקרה כזה. "מה אמר בעלך על העניין?", הרב זוננפלד התעניין. "הוא טען כי הוא פטור מחובת השתדלות. ליבו סמוך ובטוח על השם יתברך שיזמין לו את מזונו עד הצהריים", הרבנית השיבה.

"דעי לך כי בורא עולם הוא המפרנס ובעלך מאמין בה' יתברך באמונה שלימה שימציא לו את מבוקשו", והוסיף, "אני בטוח שכפי שאמר, בורא עולם יזמין לו את מזונו עד הצהריים. המתני מעט, התייצבו וראו את ישועת השם". כשחזרה הרבנית לביתה היא ראתה כי על השולחן במטבח מונחים עופות שחטים. בנוסף היה מונח על השולחן סכום כסף מכובד והגון.

היא השתוממה מאוד: "מהיכן זה הגיע? הרי רק לפני זמן קצר כשיצאה מהבית לא היה דבר, אם כן מהיכן הגיע כל הטוב?". בעלה כשראה את פליאתה השיב לה בפשטות: "לפני דקות אחדות יהודי יקר הגיע מישוב מרוחק בארץ ובידו שני תרנגולים. הוא סיפר כי הגיע אלי מכיוון שקרובת משפחתו מתקשה בלידתה ולכן הוא הביא את העופות הללו כדי שאשחט אותם עבורו בברכה ושזכות המצווה תעמוד לה ללידה קלה.

עשיתי כמצוותו ושחטתי את העופות. כשסיימתי, ביקשתי לתת אותם לאיש אבל הוא התעקש להשאיר את העופות אצלי, כדי שאעשה עימן כטוב בעיניי. בנוסף הניח כאן על השולחן סכום כסף גדול ואמר שאחלק אותו לצדקה לנזקקים כדי שגם זכות זו תעמוד לקרובת משפחתו ללידה קלה". הרבנית ראתה כיצד בורא עולם שלח זימן עד לביתה את העופות כדי שתספיק להכין אוכל ללידה עוד לפני שיחזרו מהחיידי.

הצדיק רבי יעקב שריקי זצוק"ל - נולד בסביבות שנת ה'תרמ"ח (1887) בעיירה איליג (השוכנת בדרום מערב מארקו). בצעירותו למד בישיבה הגדולה בה עמד בראשה ר' יעיש עקיבא שהרביץ תורה לתלמידים רבים מכל האזור בישיבתו שבאיליג ונתעלה עד שנעשה לתלמיד חכם וצדיק מופלא. כל היו רצף אחד של חיי תורה ויראת שמים טהורה בקדושה ובתמימות, הגה בתורה יומם ולילה ועסק במצוות בגמילות חסדים בכל כוחו לשם שמים. **היה דבוק מאוד בלימוד הזהרה הקדוש**. במשך כל חייו הקפיד הצדיק על אמירת תיקון חצות מידי לילה, כשלאחר מכן היה ממשיך לעסוק בתורה ובפרט בזוה"ק עד אור הבוקר. **בספריו נמצאו טיפות שעווה, שכן היה לומד בלילות לאור הנר**.

בשנת ה'תשט"ז (1956) עלה לארץ עם רבים מבני עירו ומשפחתו (בניהם בנו של אחיו הגדול - ר' משה זצוק"ל, הלא הוא הרה"ג כמוהר"ר המקובל הגדול ר' אליהו שריקי זצוק"ל מי שהיה רבה האחרון של איליג ואח"כ בארץ רב מושב כסלון וכיום בבית שמש עליו העיד הגאון ר' יחיאל אביחצירא שהיה מל"ו הצדיקים). בתחילה התיישב במושב אורה הסמוך לירושלים, ולאחר כשלוש שנים בשנת ה'תשי"ט (1959) העתיק את מושבו למבשרת ציון (הסמוכה לירושלים). **רבים שיחרו לפתחו מדי יום כדי לבקש את ברכתו, שלא הייתה שבה ריקם ואכן נושעו**. היה מייעץ באמצעות ספרי סגולות והיה אומר את סיבת מחלתם ומה חליפתם.

הקדיש את כל יומיו ולילותיו לעבודת הבורא יתברך. גאון בנגלה ובנסתר. מידת החסד והצדקה היה טבועה בדמו של רבינו. ביתו היה בית הכנסת אורחים, בחו"ל ובארץ הקודש, היו אף מספר עניים הסמוכים על שולחנו מידי שבת וחג באופן קבוע. בהיותו במארוקו היה דואג לד' מינים עבור כל בני עירו והיה מחלק לכל משפחה כמספר הנפשות חנים אין כסף. מעשה החסד שלו היו מופלאים. היה מכניס אורחים גדול. נזהר מאוד **מלשון הרע ולא דיבר רע על שום אדם**. התבקש לבית-עולמו ביום שישי ערב שבת, י"ב אדר ב' ה'תשל"ג (1973). חי כ-85 שנים. ציונו בהר המנוחות שבירושלים.

אביו: החסיד ר' שלמה (היה מתענה תענית הפסקה בת שישה ימים רצופים פעמיים בשנה. בנוסף עסק בגמילות חסד של אמת בשם 'חברת רשב"י'). **אמו:** מרת טאנא (אחות הרה"ק רבי מכלוף אחרר). **אשתו:** מרת חנינא (בת דודו הרה"ק רבי מכלוף אחרר). **מרבתינו:** ר' יעיש עקיבא

ילדיו: ר' שלמה, ר' מכלוף (נפטר בגיל כ"ו, היה גאון בתורה ודרשן עצום - נקרא ע"ש סבו הגדול ר' מכלוף אחרר זיע"א. מסופר כי לפני לידתו בא הצדיק רבי מכלוף לבתו מרת חנינא בחלום ואמר לה: 'התינוק שיוולד לך הוא גלגול שלי בעוה"ז לזמן קצר'). לצדיק ואשתו נולדו עוד ג' פעמים תאומים שנפטרו בילדותם ממחלת החצבת.

בעל חסד עצום בגופו ובממונו, היה מרבה לשלוח תרומות לשיבות שונות. בזקנותו נכנס אליו אברך צעיר לאסוף את קופת הצדקה שבביתו, ותוך כדי שיחה סיפר האברך, כי הוא התאלמן מאשתו ל"ע שנפטרה צעירה בדמי ימיה. אז הרב כאב את כאבו, ומיד אמר לו: "אני מכיר אשה טובה בשבילך!". ותיכף ומיד נסע הרב (למרות שהיה אז למעלה מגיל שמונים שנה ובקושי עמד על רגליו!) באוטובוס ממבשרת ציון לירושלים, ומשם לקח אוטובוס לקריית יובל וחפש בעייפות ובטירחה את בית-המשפחה, שהכיר טוב ממרוקו (שהיו יתומים ג"כ) והציע להם את השידוך, ובחסידי ה' הוקם בזכותו בית נאמן בישראל של בני תורה המושתת על התורה והמצוות.

בחודש אב ה'תש"א, בן אחיו הר' מאיר הי"ו (חזן ושוחט במבשרת ציון) חלה ל"ע וקיבל אירוע מוחי ושכב בבית-הרפואה במשך שלושה ימים. לאחר שהשתחרר עדיין היה בדאגה גדולה ממצבו. לילה אחד חלם, שהוא נמצא בביה"כ מלאה באנשים והיה שם שמחה גדולה ומישהו שר בתוך הקהל. ובתיבה ישבו רבנים גדולים ובהם ר' יעקב שריקי ור' אליהו שריקי. ר' מאיר בא אליהם ואמר: "רבתי! אני חולה!". ואז רבינו אמר לר' מאיר: "**אל תפחד, יש לך עוד 25 שנים לחיות!**". ובאמת מצבו השתפר עד לבלי היכר ברוך ה' חי עימנו.

רבינו היה מומחה בחכמת 'כף היד' (כמו אחיו הגדול כ"ק הרב הקדוש ר' משה שריקי זצוק"ל). וסיפרה אשה, שקודם שילדה אמר לה, שתלד בן ואחר כך תיכנס לחולי כבד. וסיים: "רק הקב"ה יתברך יציל אותך מזה". וכך היה, שתיכף אחר הלידה חלתה זמן רב עד שהתרפאה בחסדי ה'. כמו כן אשה אחרת סיפרה שאמר לה **בצעירותה** שבסוף ימיה תסבול חולאים. וכך הוא שכיום ה' ירחם אומנם זכתה לאריכות ימים ושנים, אבל חולה ב"מ לעיתים תכופות. לאשה אחרת שפנתה אל הצדיק בשל העובדה, שלא זכתה שנים רבות לפני בטן אמר, **שבקרוב תלד בן ואחריו עוד ג' בנים זה אחר זה, ולאחר מכן בת ומדברי הצדיק לא נפל מאומה, וכך היה**.

בעירו איליג שבמרוקו היה נוהג להתחיל תפילת מנחה ב'פתח אליהו' בקול רם, קול חוצב להבות, לכבוד ה'. ומספרים כשהיה מתחיל 'פתח אליהו' היו שומעים את קולו עד ה'מלאח' (השכונה) השניה, והיו יודעים שהתחילה תפילת מנחה.

בשנותיו האחרונות עבר להתגורר אצל בנו ר' שלמה הי"ו בשכונת קטמון בעיה"ק ירושלים ת"ו, ובשנים אלו סבל ייסורים וקיבלם באהבה והיה אומר תמיד "**טוב שיש לי ייסורים בעולם הזה כך אלך נקי לעולם הבא**". כשבויעים לפני פטירתו אמר לכלתו פריחא תחי' (לבית סבאג) שתכין סעודה של דגים ובצים. וכששאלה אותו למה? אמר לה: "את לא רואה את רשב"י ורבי מאיר בעל הנס?!" וכן הזכיר עוד שמות של צדיקים. (מנהג מיוחד היה לרבינו, להתחיל ולסיים את כל ספר הזהרה מתחילת חג הפסח עד יום ל"ג בעומר, וביום ל"ג בעומר היה עורך בביתו סעודה גדולה בשירים ותשבחות לכבוד הילולת רשב"י זיע"א, לסעודה זו הזמין קהל רב ואכן זכה שרשב"י הקדוש בא אליו. ומכאן ניתן לראות מגדולתו של רבינו שהכיר צורת הצדיקים והם באו ללוותו).

ובתוך הסעודה קרא רבנו את המגילה ולאח"כ ניטל ממנו כח הדיבור והיה שוכב במיטה בין חיים למוות. **יומיים לפני פטירתו בא לכלתו בחלום ואמר לה: 'עוד יומיים יקרה משהו בבית'**. והיא הבינה, שרצה לומר לה שתשגיח עליו, שלא יפטר בלי שיקראו עליו קריאת-שמע. ואכן אחרי יומיים ראתה שקיצו קרב וקראה לשכנים, ואמרו עליו קריאת-שמע ומיד התבקש לבית-עולמו.

האדמו"ר הרב נפתלי צבי הלברשטאם זצ"ל מבאבוב - נולד בשנת ה'תר"צ (1930) לפני שפרצה השואה האיזומה. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה והתחלת ימי השואה, נרצח האדמו"ר בעל ה'קדושת ציון' מבאבוב, ובנו ונכדו (האדמו"ר ר' שלמה השני ורבינו) נמלטו אל בוכניה, לגטו שהקימו שם הנאצים. מאותו הזמן ועד סוף המלחמה הקשה והאיזומה, חיו השניים חיים של מסירות נפש, כאשר בכל רגע היו מוכנים למסור את נפשם בעבור יהדותם. ואכן, היו פעמים, שהאב והבן נתפסו, וברחמי שמים עליהם, ניצלו. פעמים רבות שמו את נפשם בכפם כדי להציל יהודים, ורבינו עמד פעמים רבות על סף המוות ונשאר איתן ברוחו, כשכל ימיו עמל לעשות למען זולתו ברוחניות ובגשמיות. דומה, כי הצלה זו הייתה כדי להקים מחדש את פארה של חסידות באבוב, שרובה ככולה עלתה בכבשן האש ואביו למעשה הקים מחדש וביסס את חסידות באבוב לאחר השואה. בדרך לא דרך ניצל רבינו, ועלה על אניית מפרש ישנה, שהפליגה מרומניה לתורכיה.

לאחר תלאות רבות הגיע לתורכיה ומשם לארץ. שם למד בישיבות 'תורה ויראה' ו'בית אברהם סלונים'. מאוחר יותר נפגש שוב עם אביו בארה"ב, לאחר שגם הוא ניצל בנסים מופלאים. במשך כל השנים עמד לימין אביו בבניית החסידות והקמת מוסדות התורה והחינוך באבוב בארה"ב ובעולם כולו. לאחר פטירת אביו הוכתר למלא את מקום אביו. נפטר בי"ב באדר ב' תשס"ה (2005). חי כ-75 שנים.

סבא (מצד אביו): האדמו"ר ר' בן ציון הי"ד. **סבא (מצד אמו):** ר' חיים יעקב טייטלבוים מלימנוב. **אביו:** האדמו"ר ר' שלמה (השני) מבאבוב. **אמו:** מרת בלומא רחל. **אשתו:** מרת העסא (בת ר' יוסף פנט מדעוש). **חתניו:** ר' מרדכי דוד אונגר (הוכתר על ידי חלק מהחסידים כאדמו"ר מבאבוב), ר' יהושע רובין (בן ר' מרדכי דוד מסארגן) המכהן כאב"ד בחצרו של גיסו.

מסופר על רבינו שלפני שעלה על כס האדמו"רות, נכנס פעם אחת לבית מרקחת וראה שם את אחד משכניו. מיד פנה אליו רבינו ואמר: "אתה בעל משפחה גדולה ומטופל בילדים רכים, ואני כבר זכיתי להשיא את כל ילדיי, ובכן, הגד לי איזה תרופה אתה צריך, ואני כבר אקנה לך ואביא את התרופה לביתך, כי חבל על כל דקה שלך, ואתה צריך לעזור בבית", וכך היה, היהודי הלך לדרכו, והרבי קנה את התרופה עבורו והביא אותה לביתו...

פעם נכנס אצל רבינו אדם אחד, ואמר, שזוגתו רוצה לנסוע בימות הקיץ לקאנטרי, והוא טען, שלא צריכים לנסוע לשם, כי זה רק מותרות, והיא רוצה לעשות כך רק מפני שהיא רואה אחרים שעושים כך, והוא אומר, שיש לעמוד בתוקף שלא לנסוע שם, אך אשתו משיבה לעומתו בתוקף, שכן צריכים לנסוע, והוא אינו יודע מה לעשות. אמר לו רבינו, שהוא רוצה לשמוע את דעת אשתו בנידון, ומבקש, שהיא תתקשר אליו.

ואכן האישה התקשרה לרבי, והתלוננה, שהיא עובדת קשה מאוד כל היום בבית, ומסדרת את הבית כל היום, וכבר הרבה זמן שהיא רואה רק את הקירות של הבית - כל היום והלילה - והיא מרגישה, שהיא באפיסת כוחות. היא צריכה לצאת להתרעננות, מה גם שרוב חברותיה נוסעות לשם. מדוע עליה להיות שונה מהן, ובפרט שהיא מרגישה שהיא כבר לא יכולה להמשיך כך, רק שבעלה אינו רוצה, כי אין לו כסף. לדבריה - **זה מצב של פיקוח נפש**. רבינו הקשיב לכל דבריה בתשומת לב דקות ארוכות, ובסופו של דבר הצדיק את בקשתה, ו"בנוגע למצב הכספי של הבעל", אמר הרבי, "אכן אין לבעלך כסף", **ברם הוא יפתור את הבעיה, ו... הוציא מכיסו את כל הסכום ונתן עבורה שתיסע לקאנטרי לחיים ולשלום...**

בבורו-פארק יש אולם, שאם אין משלמים קודם החתונה את כל הסכום של האולם, מבטלים את ההזמנה של האולם, והיה אדם אחד, שלא היה לו כסף, וביקש מבעל האולם שימתין עבורו עד יום החתונה, ואז ישלם לו את מלוא הסכום של האולם, ואכן בעל האולם נענה לבקשתו, והסכים להמתין עד יום החתונה בתקווה, שאז יפרע הלה את כל הסכום של האולם. בליל החתונה - לאחר החתונה - הגיע בעל האולם למחותן וביקש את הכסף, והלה אמר לו בצער רב, **שאין לו, ואין לו מה לעשות.**

כששמע בעל האולם את דבריו, התרגז מאוד ואמר שתיכף יראה מה שיעשה לו. הוא מיהר לנעול את דלתות האולם ונכנס למשרד שלו. המחותנים החתן והכלה - **נשארו סגורים בתוך האולם בשעה מאוחרת בלילה ללא אפשרות לצאת, ולא ידעו מה לעשות.** לפתע נצנץ רעיון בלב המחותן, הוא מיהר להרים טלפון לרבינו, וסיפר לו את כל הסיפור וביקש ממנו, שיטלפן לבעל האולם שיפתח את הדלת.

לאחר מספר דקות, פתאום שומעים רעש - אדם שנוקש בחוזקה על דלת האולם באישון לילה, וכאשר פתח בעל האולם את הדלת, התפלא מאוד לראות את רבינו עומד בחוץ. כמובן, מיד הכניסו אותו, והוא שאל את בעל האולם באיזה סכום מדובר. כששמע הצדיק את הסכום, שילם מיד את כל החוב, והורה לבעל האולם לשחרר מיד את כולם מהאולם לשיעויות רצון שני הצדדים...

הסיפורים 'נועם שיח' - שיחות הגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אבד"ק סאנטוב לייקווד קרדיט תמונה: Nech | CC BY-SA 4.0 | Wikimedia Commons - עבר עיבוד

האדמו"ר הרב יוחנן סופר מערלוי זצ"ל הידוע כ'אמרי סופר'- נולד ב-י"ג בטבת ה'תרפ"ג (1923) בערלוי (הונגריה). דור חמישי לחת"ם סופר. בצעירותו למד בישיבת ורפלט שבהונגריה ובישיבת יארמאט. במהלך ימי מלחמת העולם השנייה היה במחנות עבודה שם חיזק יהודים להמשיך בחיי תורה וחסידות על אף הקשיים.

לאחר תום המלחמה הגיע לעיר בודפשט שבהונגריה. בשנת ה'תש"ז (1946) הקים את ישיבת ערלוי עם בחורים שנותרו מקהילת ערלוי כאשר הרב עמד בראשה. בשנת ה'תש"י (1949) עלה לארץ עם קבוצת בחורים שלמדו איתו. התגורר בשכונת קטמון בירושלים ובמשך כ-40 שנה שימש כחבר נשיאות מועצת גדולי התורה של "אגודת ישראל". לתקופה קצרה התמזגו עם ישיבת פרשבורג בירושלים (בראשות הרב עקיבא סופר מח"ס "דעת סופר"), שם שימש כמגיד שיעור.

בשנת ה'תשי"ג (1952) הקים עם אחיו ר' שמואל בנימין את ישיבת אהל שמעון מערלוי (על שם סבו) בשכונת קטמון בירושלים. ייסד בתי כנסת וכוללים בריכוזים חרדיים בארץ ישראל ובחו"ל הקרויים על שם אביו, ה'יד סופר', ותלמודי תורה על שם ה'כתב סופר'. בנייני מוסדות בגבעת משה שבירושלים והמכון להוצאת כתבי יד, שהקים ע"ש ה'חת"ם סופר'. מעולם לא הלך לישון כשפרוטה בכיסו. תמיד חילק הכל לצדקה. נפטר ב-י"ג באדר א' תשע"ו (2016). חי כ-93 שנים. ציונו בהר-המנוחות שבירושלים. בנו הגדול רבי משה מונה כאדמו"ר אחרי אביו.

סבא (מצד אביו): האדמו"ר ר' שמעון (רבה של ערלוי, בן ה'כתב סופר' אב"ד פרשבורג).
סבא (מצד אימו): ר' יוסף אשר הלוי פולאק. **אביו:** האדמו"ר ר' משה.
אימו: מרת טושנא שנפלד. **אשתו:** מרת מרים (בת ר' יעקב פאלל, נכד של אחות החת"ם סופר).
מרביתיו: אביו, ר' משה. סבו, ר' שמעון. האדמו"ר ר' אהרון רוקח מבעלז, האדמו"ר ר' יעקב יוסף טברסקי מסקווירא, ר' יוסף אשר הלוי פולאק, ר' חיים אהרן דוד דויטש הי"ד (רב העיר באלאשא-יארמוט).

מתלמידיו: ר' יעקב יוסף זינגר. **ילדיו:** האדמו"ר ר' משה (רב קהילת ערלוי בירושלים, חתן ר' משולם יששכר אשכנזי), ר' יעקב (רב קהילת 'כתב סופר' בביתר עילית, חתן ר' מרדכי דוידוביץ), ר' אברהם שמואל בנימין (ראש ישיבת ערלוי), ר' שמעון (רב בית המדרש 'תורת משה' בצפת), ר' עקיבא מנחם (רב קהילת ערלוי בבני ברק, חתן ר' בעריש וייס), ר' זלמן ישעיה דוד (רב קהילת ערלוי בבורו פארק, חתן ר' ניישלאס), ר' אהרון (רב קהילת ערלוי באלעד).

מספריו: אמרי סופר • אפריון חתנים • יומין דחנוכה • יקינה לשואה.
 הרב יעקב בער רוזמן, המשמש בקודש אומר, שלא בכדי ראינו את המוני התלמידים מתגוללים בבכי בהלוויית רבינו הקדוש. על סערת הנפש יכלו לראות נכוחה, כי התחושה הייתה כשל בנים לאב אוהב, והרבה מעבר לכך. הרבי היה בשבילנו הכול. הרבי, הראש ישיבה, המורה דרך והדוגמה האישית. כל תלמיד בישיבה היה אצלו כבן יחיד.

לפני כשלוש שנים בימי החנוכה, היה נהוג, שכל תלמידי רשת הת"תים דערלוי התכנסו לבית מדרשו לחזות בזיו פניו ולהתברך מפיו הקדוש. בשיאה של המסיבה עברו לפניו כל ילדי החמד, וקיבלו מידי דבר מתיקה. כיוון שחולשתו כבר גברה עליו, הפצירו בו המשמשים בקודש שיחדל ממנהגו זה ויאציל מברכתו בכלליות על צעירי הצאן. אך הרבי לא וויתר. הוא רצה שיעברו לפניו אחד אחד, בהראותו פנים שוחקות ואוהבות לכל עלם רך. מדובר בכ-900 ילדים בלי עין-הרע! ראינו שהמאמץ כבד עבורו מאוד וסופו של התור המשתרך לא נראה באופק, ולכן הפציר בו בנו ממלא מקומו האדמו"ר שליט"א שיפרוש למנוחה ויברך בכלליות. אך הרבי לא וויתר עד לאחרון התלמידים, דבר שהתמשך לכדי שעתיים ומחצה! בשובו לביתו נענה ואמר לסובביו: "אכן קשה היה עבורי עד מאוד המאמץ המתמשך. אך רציתי להראות דרך למלמדים, שהיחס צריך להיות אל כל ילד וילד באופן אישי, באבהיות ובפרטיות, מתוך כבוד וחיבה, מתוך שימת לב והקדשת מחשבה לצרכים הייחודיים של כל אחד ואחד."

כאשר אחד הבחורים הצטנן ושכב במיטתו, הבחור הופתע לגלות, שבשעה שלוש לפנות בוקר הגיע הצדיק לחדרו. התברר כי רבינו יצא בקור הלילה של חודשי החורף כדי לשאול בשלומו.

הגה"צ ר' שמעון, רב קהילת תורת משה בצפת סיפר על רבינו כי מעולם לא נטל משכורת מהישיבה. הצדיק הסתפק בשכר קטן כיועץ המכון להוצאת כתבי החת"ם וגם זאת לקח רק עד גיל 65. לאחר מכן לא הסכים לקחת, בטענה, שהוא הגיע לגמלאות ואינו יודע אם מותר לו עוד לקחת כסף.

כל הפדיונות שהגיעו אליו לצד פתקאות היה שולח מיד לישיבה. לא אחת כשהתעוררה לו שאלה, היה קורע את הצ'קים שקיבל ומשליכם, וכאשר הגיע התורם, הוציא לו את הצ'ק הקרוע והחזיר לו. גם כשהיה מדובר במזומן, היה רבינו שומר את הכסף, ובהזדמנות הראשונה כשהגיע התורם, הוא החזיר לו את הכסף.

(מעובד מתוך 'שופריה דרבי יוחנן'- המבשר)

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל: נולד בשנת תרנ"ה (1895) בעיירה אוזדה שברוסיה ביום הולדתו של משה רבנו, ונקרא על-שמו. צאצא למשפחת הגר"א, בעל 'סדר הדורות', תוספות יום טוב והשל"ה. עוד בילדותו ניכר כי נועד לגדולות ונודע כ'עילוי'. בגיל עשר כבר היה בקיא במסכתות בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא. בגיל שלוש-עשרה נשלח ללמוד בישיבת 'עץ החיים' ובהמשך יסד את 'ישיבת קוברין'. עד גיל חמש-עשרה סיים את כל הש"ס והשולחן ערוך. לאחר פטירת אביו, התמנה לרבה של עיירת אוזדה. בשנת ה'תרפ"א (1921) החל לשמש כאב"ד של העיר ליובאן שברוסיה. בחודש שבט ה'תרצ"ז (1937) היגר לארה"ב ושימש כראש ישיבת 'תפארת ירושלים' בניו יורק. תפקידו אותו מילא במשך 50 שנים עד לפטירתו. כיהן כנשיא אגודת הרבנים של ארה"ב וקנדה וכנשיא ארגון 'עזרת תורה'. גאון אדיר. רבים ראו בו כגדול דור.

שאלות רבות הופנו אליו בבעיות טכנולוגיות מודרניות, רפואה והלכה ובעיקר היהדות ואלפי תשובותיו בהלכה הופצו בעולם היהודי כולו. היה פעיל בענייני ציבור וחינוך בקהילה היהודית. הותיר אלפי עגונות לאחר השואה. עשה חסד עם כל אדם באשר הוא. נשא בעול הציבור. רדף אחר השלום. נפטר בניו-יורק ביום שני במהלך תענית אסתר י"ג אדר שני ה'תשמ"ו (1986). קבור בהר המנוחות. בהלווייתו שהתקיימה בחג הפורים בירושלים השתתפו מאות אלפים. חי כ-91 שנים.

אביו: ר' דוד. **אמו:** מרת פייא גיטל. **אישתו:** מרת סימה (בת ר' יעקב משה קסטנוביץ). **בניו:** ר' דוד (ראש ישיבת 'תפארת ירושלים' בניו-יורק וחבר מועצת גדולי התורה בארה"ב), ר' ראובן (ראש ישיבת 'סטטן איילנד'). **חתניו:** ר' אליהו משה שיסגל (ר"מ בישיבת 'תורה ודעת' בברוקלין), ר' ד"ר משה דוד טנדלר (רב במונסי ניו-יורק, מומחה בתחום רפואה והלכה). **מרבותיו:** הגאונים ר' איסר זלמן מלצר, ר' פסח פרוסקין. **מתלמידיו:** הגאונים ר' ניסן אלפרט, ר' שלמה אבינר, ר' חיים חייט. **מספריו:** **יאגרות משה- שו"ת** (שמונה כרכים) **ידברות משה:** שיעורים בסוגיות הש"ס. **ידרש משה-** אגדה ופרשת שבוע **יקול רם- חידושים** ומוסר **ויגד משה-** על הגדה של פסח **יד משה- שו"ת**.

פעם אחת באה אשה אחת אל הגאון האדיר רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ודמעתה על לחיה. היא שפכה בפניו את מר לבה... שלא זכתה עדיין לפרי בטן, ועברו כבר שנים רבות מנישואיה. רבי משה שמע בכובד ראש את דבריה, ובירך אותה בהתרגשות מעומק ליבו, שתזכה לבן זכר. ובאמת התקיים בה "צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים", **וכעבור שנה נולד לה בן זכר למזל טוב**. זמן קצר לאחר הלידה, באה אותה אשה לרבי משה, לבשרו, שנולד לה בן זכר בזכות ברכתו. אותה אשה הייתה ציירת מומחית, **ולאות תודה, הוקרה והערכה, ציירה את דמות דיוקנו של רבי משה עצמו באומנות נפלאה, והביאה את התמונה במתנה**. רבי משה הודה לה מאוד על המתנה הנפלאה, ואמר שהציור מאוד מאוד יפה – ממש מעשה אמ! ותלה את התמונה בסלון ביתו.

כעבור שלוש שנים, באה אותה אשה עם בנה לרבי משה לרגל החלק'ה, וביקשה ברכה, שהבן יגדל לגדול בתורה וביראה. כמובן שהוא קיבלם בסבר פנים יפות, ובירכו מעומק לבו, ולאחר מכן שניהם יצאו מאתו ונפרדו לשלום. לפתע בעודה מהלכת, שמעה, שאדם אחד רץ בעקבותיה וקורא אליה בקול: "סליחה, חכי רגע!" וכשהפנתה את ראשה, **ראתה שלא אחר מאשר רבי משה בכבודו ובעצמו הוא הרץ בעקבותיה. האשה השתוממה מאוד, הגאון האדיר רץ בעקבותיה?! מובן, שתיכף ומיד נעצרה ועמדה על מקומה**. כשניגש אליה הגאון רבי משה, אמר לה, **שתמחול בטובתה לעלות בחזרה לביתו**. האשה נבהלה מאוד, כי לא ידעה, מה בדיוק אירע ועל מה ולמה הגאון קורא להם לביתו, אולי, חלילה, יש לו איזה קפיידא עליה, או אולי עשה בנה משהו בזמן שהיו אצלו. היא עלתה לבית רבי משה, והצדיק אמר לה: את התמונה היפה שעשית עבורי, והבאת לי לפני שלש שנים - הייתה תלויה כל הזמן כאן בסלון ביתי. **ודעי לך, זה שהתמונה לא נמצאת כאן עכשיו בסלון, זה לא חלילה מפני שאינה יפה, אלא מפני שעושים כאן שיפוצים, ולכן העברתי אותה לחדר אחר. ומיד שסיים את דבריו, הורה להם, שיבואו לראות את התמונה בחדר האחר. האשה נכנסה בעקבותיו, וראתה את התמונה תלויה שם... כך נזהר רבינו הגדול לבל יפגע באף אדם...**

רבינו היה נוהג לבוא לעזרת רעייתו, כל אימת שהתעורר צורך בכך. אם כי הרבנית לא רצתה את מעורבותו של רבי משה בענייני "העולם הזה" של הליכות הבית. בהגיעם לאמריקה - התקשתה הרבנית להתמודד עם עריכת הקניות בארץ זרה עם שפה לא פחות זרה. **לא הייתה זו פחיתות כבוד עבורו להילות אליה למכולת או לשוק הירקות**. פעם נתגלה, רבי משה, והוא כבר בא בימים, עומד במטבח ומדיח כלים. הרב נשאל על כך והוא הסביר בפשטות: **"הרבנית אינה חשה בטוב, ויודע אני, עד כמה אינה אוהבת לראות את הכלים בלתי מודחים ולא במקומם ולכן אני שוטף כלים"**.

במנהטן, בצד המזרחי, שכנה כבוד ישיבתו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ראש מתיבתא "תפארת ירושלים". והנה הגיע למקום יהודי אחד שזכה זה מקרוב להתקרב ליהדות. הוא שמע כה הרבה על רבי משה, **עד שחשק עז התעורר בקרבו לראותו, ולו פעם אחת בלבד**. יודעי דבר, יעצו לו לגשת לבניין הישיבה לתפלת שחרית. בית הכנסת היה מלא בבחורים, אברכים, בעלי בתים וקבצנים. מיועדנו סרק את פני האנשים, ואולם לצערו איש מהם לא נראה לו הרב הגדול, אשר כל העולם שחר למוצא פיו.

לבסוף אזר עוז ופנה לאחד המתפללים, כשהוא מבקש שיאמר לו מיהו רבי משה. האברך הצביע לעבר הרב, והאיש נדהם. התברר שרגעים אחדים קדם לכן, **ניגש אליו הרב פינשטיין והושיט לו את ידו לברכת "שלום עליכם"**, אך האורח, שסבר כי הוא עוד קבצן, מיהר להוציא חצי דולר מכיסו והניחו בתוך כף ידו... **ברוב עדינותו, נטל רבי משה את הכסף, הודה לאיש והלך, וכל זאת כדי שלא לגרום לו, חלילה, לאי נעימות!!!** (הסיפורים מתוך 'נועם שיח'- שיחות הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב לייקווד)

אשה אחת נהגה לטלפן לר' משה פיינשטיין פעמים אחדות בשאלות הלכתיות פשוטות למדי, **לעתים קרובות היא נהגה לצלצל פעמיים ושלוש, רק כדי לוודא שאכן שמעה נכון את התשובה**, מישהו עמד ליטול את השפורפרת ולהסביר לה שהיא מבזבזת את זמנו היקר של ראש הישיבה, "לא", עמד על כך ר' משה, **"היא חוששת, ואין היא יכולה לנהוג אחרת"**.

ליד דלתו של ר' משה ניצבה פעם אשה וביקשה לדבר איתו. כאשר נאמר לה כי הוא עסוק, התעקשה האשה לדבר עמו, והסבירה כי היא מבקשת ממנו שיתרגם לה מכתב שהגיע מאחותה מרוסיה, האדם שעמד בפתח נדהם: "אין להטריד את ראש הישיבה בדברים כגון אלו!" - "מה פירוש?" התרעמה האשה, **"והרי הוא עושה זאת עבורי כבר עשרים שנים!"**

בספר 'עלינו לשבח' מביא סיפור נפלא המראה בעליל את רוח-הקודש שאפפה את הצדיק: אחד מתלמידיו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל סיפר (בקונטרס 'קול התורה') דבר מופלא: "פעם אחת נכנסתי למשרדי ארגון החינוך 'תורה ומסורה'. האחראי על חלק גדול מבתי-הספר התורניים באמריקה, והודיעו לי, **שקיים חשש לסגירתם של שלשה בתי-ספר, בשלוש ערים שונות, והציעו לי לקחת משרה כמנהל באחד מהם**.

השבתי שבכדי לקבל החלטה, עליי להתייעץ עם רבי, ומה שיאמר לי- כך יעשה. אנשי המשרד התפלאו ושאלו: **'הרי מדובר בערים רחוקות מאוד מכאן, וכי ר' משה נמצא בערים הללו כדי שידע מה להשיב לך?'** ואמרתי להם: "מקובל אצלי, שרבי ומורי מתמצא בכל עניין ועניין, ואני סומך עליו במאת האחוזים". רבינו שהה אז באחד מאתרי הנופש, והתלמיד הגיע לשם כדי להציע לפניו את העניין. התלמיד נקב בשמות הערים, והרב ביקש שיחזור על השמות, ואז השיב: **"ביה"ס בעיר הראשונה הוא קטן מאוד. אין בו תלמידים רבים, וההורים הם מנהלים את כל ענייני ביה"ס. הם רק יכתירו אותך כמנהל, אבל לא יתירו לך לנקוט בשום יוזמה חינוכית**.

בית הספר שבעיר השניה, הוא אכן מקום שיש להתגדר בו, והינך יכול להצליח שם. אבל עליך לברר היטב אם הם משלמים משכורת בזמן, ורק על תנאי זה תלך לשם, משום שאסור לך להשאיר את האשה והילדים ללא פרנסה. בלי התחייבות מפורשת מצד הנהלת בית-הספר שהמשכורת תשולם בזמן, אל תיקח את משרת הניהול בעיר זו".

על העיר השלישית, לא התייחס ר' משה. והתלמיד, כבר הכיר את מורו ורבו, וידע, שאם אינו עונה- הרי שבשלב מסויים התשובה תהיה ברורה מאליה, ולא צריך לשאול שנית. התלמיד סיפר, שכאשר חזר למשרדי 'תורה ומסורה' ואמר להם את מה שמע מהגאון, **עמדו הללו פעורי פה ולא האמינו כיצד ייתכן שאדם היושב במרחק כה רב מהמוסדות, יודע מה נעשה שם, עד שהוא נכנס לפרטי פרטים**.

הם עצמם, לא היו מעודכנים דיים. ולכן, מעוצם הפליאה החליטו לברר את סוגיית המצב החינוכי השורר בשלוש הערים. הם התקשרו לעיר הראשונה ודיברו עם המנהל שכיהן שם עד לתקופה האחרונה, והאיש מתאר לפנייהם: **"ביה"ס שלנו הוא קטן מאוד. יש בו רק כשלושים וחמישה תלמידים. למנהל החדש שיגיע לכאן לא תהיה דעה בשום עניין חינוכי. ההורים יתחשבו בדעתו, בדיוק, כפי שמתחשבים בדעתו של האחראי על הניקיון"**. ממש כפי שאמר הגאון.

מנהלי 'תורה ומסורה' מתקשרים לעיר השניה, ואנשי ביה"ס הביעו את דעתם ש'המנהל החדש שיבוא, יוכל להצליח מאוד, אבל אין לנו כסף לשלם לו. כל הכסף שייכנס לקופת ביה"ס משועבד עדיין למשכורת ולפיצויים של המנהל הקודם'. כאשר התקשרו אל ביה"ס בעיר השלישית, התבהרה להם סיבת שתיקתו של ר' משה פיינשטיין. אנשי בית-הספר הודיעו שכבר לפני שבועיים מצאו מנהל חדש.

מעשה בתלמיד חכם שהתארך בביתו של רבינו, בארוחת בוקר. על שולחנו של הגאון היו שני קנקנים עם שתי שקיות חלב, של שתי חברות שונות בהכשרים מהודרים. והנה, אותו ת"ח רואה את הגאון הנ"ל מושיט את ידו לאחד הקנקנים, ולאחר שניות בודדות מחזירה למקומה, ולוקח את הקנקן השני. ממעשה זה, הסיק אותו בחור שהרב סומך על החברה השניה, ולא על הראשונה, שאלמלא כן, מדוע הרבי החזיר את הקנקן הראשון שלקח, וחשב שיש 'מצווה גדולה' לפרסם את הדברים לתועלת הרבים. הלך לשיבה והתחיל לספר, וכן עשה בעוד ישיבות. השמועה התפשטה בארצות הברית כאש בשדה קוצים, עד שרוב האנשים החלו לרכוש את מוצרי החלב של החברה השניה בלבד, שהרי אם הרבי בעצמו, אינו סומך, מדוע לקנות מוצרים מאותה חברה? לאט לאט החברה השניה עמדה לפני פשיטת רגל.

החליטה הנהלת המפעל ללכת לבית הרב לשאול איזה דופי מצא בחברתם, שפסל אותה. ואם ישנה בעיה- הם מוכנים לפותרה לאלתר. עלו ובאו לביתו, וכששמע הרב את דבריהם נבהל, קם והלך למקרר, והביא להם חלב של חברתם, **באומרו שרק הבוקר שתה חלב שלהם, וכן כמעט בכל בוקר וערב שותה מהכשר זה**, ואינו מבין מי המציא זאת. יישוב, חשב ונזכר, באותו מעשה וסיפר להם על חשדו בבחור שהיה אצלו, וציין כי **כאשר הרים את קנקן החלב של ההכשר שלהם, נוכח לדעת כי נגמר החלב, ולכן לקח את השקית השניה, ורק חוסר ההבנה של אותו בחור גרמה לכל הצער והוצאת שם רע על אותה חברה עד שכמעט פשטה את הרגל**. (הסיפור מתוך 'נועם שיחי'- שיחות הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב לייקווד)

בספר 'מורשת אבות' מובא סיפור מופלא הממחיש את צניעותו וענוותנותו של הרב: בהיותו מהלך פעם ברחוב, שמע רבינו קול: **"משה! משה!"** בהביטו סביב, ראה כי זהו קולו של מכר, אשר ישב במכוניתו. ניגש ר' משה אל המכונית. הבין האיש שר' משה חשב שהקריאה היתה מכוונת אליו והסמיק מרוב מבוכה, הוא אמר: **"תוך כדי נהיגה הבחנתי בבני משה, פה ברחוב, לא הייתי מעלה בדעתי לקרוא לראש הישיבה בצורה כה פשוטה. נוסף לכך, לו הייתי מבקש לדבר עם רבינו, הייתי יוצא ממכוניתי וניגש אליו. לא הייתי מעיז לבקש מראש הישיבה כי יבוא אלי"**. רבינו הבטיחו נאמנה כי אין לו סיבה לדאגה: **"זה שנים רבות שאיני מייחס כל משמעות לדברים הללו"**.

ישיבת 'מועצת גדולי התורה', שבה היה אמור רבינו להשתתף לראשונה כיושב ראש, נועדה להתקיים מיד בתום שיעורו ותפילת מנחה ב'תפארת ירושלים'. מחוץ לכתלי הישיבה המתינה לו מכונית. עם תום תפילת מנחה הקיפוהו תלמידיו כדי ללוותו החוצה, ללא עיכוב, מאחר וחברים אחרים של 'מועצת גדולי התורה' כבר המתינו לו שם. בעומדו להכנס למכונית פנה אליו עני וביקש צדקה. ר' משה שלף מארנקו כמה מטבעות ונתנם למבקש, אך הלה טרם סיים. הוא פתח בשיחה עם ר' משה, בעוד הנהג הממתין והתלמידים מאבדים את סבלנותם. **אחדים מהם ניסו לרמוז לעני שר' משה ממנה מאד, אך הוא רמז להם להתרחק**. לאחר שיחה בת עשר דקות התנצל רבינו, לחץ את ידי הקבצן ונכנס למכונית. אחד התלמידים אזר עוז בנפשו ושאל מדוע לא הסתפק בנתינת הנדבה לעני ובאמירה שהוא ממנה ואינו יכול להקדיש זמן לשיחה. השיב רבינו: **"עליך להבין שהשיחה היתה חשובה לאדם זה הרבה יותר מאשר הכסף. מצוות הצדקה שלי כללה להראותו שאני מתעניין בדעותיו, ושאני עסוק מכדי להאזין לו"**. מוסיף ר' דוד: **"אבי חס על זמנו ומעולם לא בזבז דקה, אולם אם אדם עני או מודאג שפך לפניו שיחו במשך שעה, יכול היה אבי להקדיש לו את השעה הנחוצה"**. (מורשת אבות).

על צפייתו של הגאון רבי משה פיינשטיין מסופר, כי באחת השנים, בראשיתו של חודש אייר, שמע מישהו את אנחת כאב הבוקעת מגרונו של רבי משה. כאשר הוא שאל אותו מהי סיבת האנחה, הסביר ר' משה: "חז"ל אמרו: בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל. עכשיו, שוב חלף חודש ניסן, ולא נמצאנו ראויים לקדם את פני המשיח".

שקדנותו של הרב היתה מופלאה. פעם הגיעו נכדתו ובעלה לבקרו, ומצאוהו ספון בחדרו ולומד כדרכו בקודש. היות והם לא רצו להפריע לו, הם המתינו בשקט עד שיפסיק לרגע ממישנתו, וישיג בהם ואז יוכלו לתת לו ברכת שלום. חלף זמן רב, אולם הרב לא הרים את ראשו מן הגמרא. עברה שם הרבנית והבחינה במחזה והבינה את המתחולל בראשם של נכדתו ובעלה וקראה: "אם תמתינו עד שיפסיק מלימודו, תצטרכו לעמוד כאן כל היום וכל הלילה!".

הרב לעת זקנותו סבל ייסורים וכאבים נוראים בלבו. באחת הפעמים אושפז במחלקה לטיפול נמרץ במצב קשה ביותר. כאשר קבעו הרופאים כי מצבו התייצב ויצא מכלל סכנה, הורשו בני המשפחה להיכנס לדקות ספורות מאחר עדיין סבל מכאבים חזקים ביותר בליבו וכל התאמצות מיותרת יכלה לדרדר את מצבו הבריאותי. הם הוזהרו שלא יחריפו את מצבו. בני המשפחה נכנסו בדחילו ורחימו הם מצאוהו שקוע בהרהורים. מצחו מכווץ ועיניו בורקות. לפתע שמעו אותו בוכה ואומר: "אין אלו יסורים של אהבה, מכיון שמבטלים אותי מלימוד תורה". לאחר דקות ספורות שמעו אותו בקול חלוש אומר: "תשל"ה", לאחר פרק זמן קצר אומר: "תשל"ד" וכן הלאה. הרופא נכנס לפתע והביט במוניטור שהיה מחובר ללב והורה להוציא את כולם מהחדר. "החולה מתאמץ יותר מדי וקצב פעימות לבו אינו סדיר, עליו להרגע", הסביר את נימוקו.

הימים חלפו ורבינו התאושש מההתקף הקשה. באחד הימים הנכד שאל: "סבא, מה פשרם של השנים שמילמלת בזמן שכאבים עזים פקדו אותך?". הרב נרתע מעט ואמר: "האם הבעתי את מחשבותי בקול? אם כן, הבא אספר לך: הייסורים שפקדו לא היו של אהבה. בכל פעם שניסתי ללמוד תורה, ולמרות שניסתי בכל הכח- לא עלה בידי. התחלתי לעשות חשבון נפש. חטאתי ועלי לפשפש במעשיי. סרקתי את כל שנותיי שנה אחר שנה. פשפפתי וחקרתי בכל מאורע ומאורע שעבר עליי ובדקתי האם חטאתי חטא כלשהו. האם התבטלתי אי פעם מלימוד התורה. הפלגתי אחרנית עשר שנים, עשרים שנים, שלושים ... ורק כשהגעתי לשישים שנים אחרנית נזכרתי במעון מימי נעוריי ואז הבנתי מדוע בא לי כל זאת. היה זה בהיותי בישיבתו של הגאון ר' פסח פרוסקין זצ"ל. יום אחד בעת השיעור, זרק ראש-הישיבה לחלל החדר קושיה חמורה. היכל הישיבה געש ורעש. הבחורים החלו להתנצח ביניהם כשהם מעלים לסברות לכאן ולכאן, ומנסים את כל כוחם בתירוץ הקושיה. לאחר כמחצית השעה השתתקו הכל. הסערה קמה לדממה. אפילו האריות שבחבורה לא הצליחו לפצח את הקושיה המסובכת".

"לפתע, כאילו אור הבזיק במוחי, הסוגיה התבהרה לי להפליא. קמתי אנוכי, מהצעירים שבחבורה, ובקול צלול אמרתי את התירוץ. היה זה תירוץ גאוני ומבריק וכל הקושיות התיישבו כלא היו. ראש-הישיבה קם ממקומו והכריז: "אכן, בני, זהו התירוץ המבוקש. זכית לכוון אל האמת". "הכל קמו והביטו בי בהתפעלות. ואני לבי גאה בי, הרגשה נפלאה של סיפוק הציפה אותי, חשתי רגש קל של גאווה והתנשאות". הרב הפסיק לרגע והתבונן בנכדו והמשיך ואמר: "יותר משישים שנה עברו מאז", וקולו של הסב הגדול נחנק מבכי. "הקב"ה המתין לי זמן כה רב שאחזור בתשובה על חטא זה. אולם לדאבוני לא זכרתי אותו ולא התחרטתי עליו. ועל הרגשת ההתנשאות בלב נענשתי עתה בלבי!". אכן, אדם מיוחד במינו מגדולי דורנו שיכול להעיד על עצמו כי במשך שישים שנים לא חטא ואף לא הרפור, ומעולם לא התבטל מלימוד תורה ורק אותו מעשה שהיה בצעירותו שבו חטא ברגש דק של גאווה. אלמלא סיפור מעשה זה היה לא היינו מאמינים כי אף בדורנו נמצא גדול תורה כזה.

על אף שזמנו של רבינו היה מצומצם ביותר, לבקשתם של שני היהודים, שבאו אליו בבקשה שידון את דינם, לא סירב. בזמן שנקבע ישב עם שני דיינים נוספים - ושמע במשך שעה ארוכה את טענות הצדדים, תוך שהם מקשים עליהם קושיות ושומעים שוב ושוב את פרטי המאורעות. לבסוף פסק ר' משה את הדין כאחד מן הצדדים. כבר במקום היה ניכר, כי הצד שהפסיד מתקשה לקבל את הפסק.

לאחר שעה קלה צלצל הטלפון בביתו. מהעבר השני היה אברך צעיר שניסה לטעון כי הדין שנפסק אינו נכון. רבינו בענוה ובסבלנות הסביר לו, שוב ושוב את נימוקי הדין. כשהאברך הצעיר ראה כי אינו משכנע את הרב, הרים את קולו ואמר כי חוץ מהטענות שיש לו, הדין כלל אינו תקף שכן הוא נעשה בלילה ואין דנים בלילה. הרב ענה שוב בסבלנות כי אין מתחילים דין בלילה, אולם אם מתחילים לדון ביום מותר לסיימו בלילה. האברך בחוצפתו ענה כי הוא אינו מעוניין בפלפולים והוסיף מספר משפטי גנאי כלפי הרב, שלא הגיב.

כעבור כשנה הופיע אותו אברך בבית הרב בבקשה, כי יבחן אותו ויתן לו כתב סמיכה. הרב, על אף ששם לב למבטיהם התמהים של בני ביתו, נענה ברצון. כשסיים לבחון ונוכח לדעת, כי הלה יודע היטב, העניק לו ר' משה כתב סמיכה מכובד. משיצא שאלוהו בני הבית כיצד נתן לו כתב סמיכה לאחר שפגע בו קשות רק לאחרונה!?! ענה להם הרב: "הרי עבר מאז יום הכיפורים, ואני אמרתי בתפילה זכה, כי אני מוחל לכל מי שפגע בי, כך שממילא אין לי שום קפידיה עליו, שהרי מחלתי לו, ואם כן, מדוע לא אתן לו כעת כתב סמיכה?!".

פעם אחת הביע אדם את תוכחתו בפני רבינו ושאלו מדוע נוסע הוא לישיבתו עם מכונית ביום שישי אחר זמן הדלקת נרות (קודם קבלת שבת). לדעתו אסור לנוסע בשעה כזו, כי אנשים, שרואים, יבואו על ידי כן לזלזל בשבת קודש (רבי משה היה אז קרוב לגיל שמונים ונסע נסיעה בת שתי דקות מביתו לישיבה). וזה אשר השיב לו רבי משה באיגרתו (והדברים מדברים בעד עצמם): "נהנית מאוד אשר מעלת כבודו הזדרז לקיים מצוות תוכחה לפי דעתו, ותשואות חן למעלת כבודו וחס וחלילה לי להקפיד בזה. ואם ירצה ה' בלא נדר לא אסע עוד משעת הדלקת נרות במכונית, אף שאין בזה שמץ איסור אף לא משום מראית העין. אבל מכל מקום, כיוון שמעלת כבודו כותב שיש ח"ו קלקול לאיזה נשים ואנשים שידמו, שיש בזה זלזול לשבת קודש, אראה בלא נדר שלא לנוסע עוד במכונית משעת הדלקת הנרות". על החתום: "ידידו המברכו בזכות מצוות התוכחה שקיים לכבוד השי"ת ולכבוד שבת קודש לשפע ברכה שבא ע"י קיום שמירת השבת ולסוכת השלום".

(הסיפורים מתוך 'נועם שיח' - שיחות הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב לייקווד)

עשיית החסד של הרב הייתה מופלאה. אחד מראשי הישיבות היה פעם בארצות הברית כדי לאסוף כסף עבור ישיבתו. בהזדמנות זו נכנס לבקר כמובן בביתו של רבינו שקיבלו בסבר פנים יפות. ראש הישיבה סיפר על מטרת ביקורו בארה"ב ושהוא מתעתד להיות גם בטורונטו ובקרוב ייסע לשם. שאלו רבינו: "האם אתה מתכוון לבקר שם אצל פלוני?" (שהיה עשיר מפורסם). "בעז"ה" - השיב. אמר לו ר' משה: "יש לי מכתב עבורו. איני רוצה להטריח, אבל אם בין כך תהיה אצלו אולי תוכל להיות שליח מצווה ולמסור לו את המכתב?" - "בוודאי, בשמחה רבה..." התיישב ר' משה וכתב בזריזות את מכתבו הכניס למעטפה סגר ומסר לראש הישיבה. הגיע הלה לטורונטו, וכמובן דבר ראשון עשה את שליחותו של ר' משה. הוא נכנס לאותו עשיר ומסר לו את המכתב. העשיר פותח את המכתב, קורא בו... ומתחיל לחייך... היה זה 'מכתב המלצה' שכתב רבי משה אל אותו גביר, עבור ראש הישיבה. ר' משה לא אמר לראש הישיבה - "אני כותב לכם מכתב המלצה" ואז הלה יהיה מחויב כלפיו הרגשת הכרת הטובה ותודה. אלא אדרבה, הוא נתן לראש הישיבה להרגיש כאילו הוא שעושה טובה עבורו. העשיר, שקרא את המכתב והבין ממנו, שמוסר המכתב אינו יודע במה המדובר, חייך וכמובן נתן לו נתינה מכובדת...

(הסיפורים מתוך 'נועם שיח' - שיחות הרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב לייקווד)

הצדיק הנסתר הרב יוחנן ג'אניאן זצ"ל הידוע כמחלק ההדסים - נולד בפרס. העניות בבית הוריו הייתה כה גדולה, עד שאפילו נייר לכתוב עליו לא היה. בעודו ילד התייתם מאביו ואימו. אחיו קיימו את צוואת הוריהם ודאגו להעלות את רבינו לארץ ישראל. האדמו"ר מזוועיהל, ר' שלמה גולדמן, לקח את רבינו תחת חסותו, והוא התעלה. רבינו הצטרף לחבורת 'תיקון חצות'. היו מתכנסים בכל לילה זקני תלמידי חכמים וצדיקים, שהיו בוכים את צער השכינה הקדושה. גם לאחר שנישא, העניות שררה בביתו, וכדי להחיות את נפשם היו קונים במשקל לחם יבש.

באחד הימים פנה אליו הרה"ק ר' אהרון ראטה (מ'שומרי אמונים) ואמר לו, כי עליו להביא הדסים לכבוד שבת המלכה - וכן עשה. רבינו היה מהצדיקים הנסתרים והרה"ג ר' אברהם אהרונביץ התבטא לא אחת על רבינו, בעת שיצא ר' יוחנן מביתו, ואמר: "כעת היה בביתי ראש ה-ל"ו הצדיקים, מוכר הבשמים". למרות עניותו היה בשמחה עצומה.

מקובל. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן מופלא. הסתיר את ידיעותיו והיה מתבטא, כאשר ביקשו לערבו בענייני הלכה, כי הוא עם הארץ פשוט ואינו מבין, מה מבקשים ממנו! במוצאי שבתות העידו מספר מקורביו, כי דלתותיו היו נעולות, ולאחר שלחץ אחד מהמקורבים אמר רבינו, כי אליהו הנביא היה בביתו. על אף עניותו הרבה חילק סכומים עצומים לצדקה.

רבינו ידע את יום פטירתו ורמז לא מעט למקורביו על כך. הצדיק התקשר אליהם וביקשם, שיגיעו בזריזות לביתו. שם ברכם כאילו נפרד מהם. לאחר מספר ימים הבינו היטב מדוע נהג כך... כמו כן הדגיש, כי הוא מזרעו של מרדכי היהודי וכאשר התבקש ב-י"ג באדר ה'תשנ"ט (1999) לבית-עולמו, הבינו, את אשר דיבר. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' חיים. **אמו:** מרת שרח. **אשתו:** מרת שרה (בת הצדיק ר' מיכאל כהן). **מרבתי:** האדמו"ר ר' שלמה גולדמן מזוועיהל, המקובל ר' יעקב מונסה. **בניו:** ר' אלעזר, ר' יוסף. **ספריו עליו:** ירבי יוחנן מחלק ההדסים - תולדות חייו של רבינו וסיפורי הנהגות צדיקים נסתרים בדור האחרון - ח"א.

אחד מבני משפחתו של הגאון מרן ר' בן ציון אבא שאול זצ"ל סיפר בימי השבעה: "הייתה תקופה, שבה מרן ר' בן ציון אבא שאול לא חש בטוב וקיבל על עצמו, כי לאחר שיתרפא יערוך סעודת הודיה. לאחר זמן מה חזר ר' בן ציון לאיתנו, אולם שכח לעשות את סעודת ההודיה. לילה אחד חלם ר' בן ציון, כי ר' יוחנן ניגש אליו (באותה תקופה היה רבינו בן החיים) ואומר לו: "מה עם הנדר, אשר נדרת לערוך סעודת הודיה לבורא העולם?" וזירזו לקיים את הבטחתו.

למחרת, ר' בן ציון הלך במעלה רח' עזרא בירושלים והנה רואה הוא מולו את ר' יוחנן הפונה אליו ואומר: "מה עם הנדר, אשר נדרת לה' כאשר תבריא?". הגאון הרב בן ציון נדהם, וכמובן, קיים את הבטחתו. מני אז פעמים מספר ניגש לרבינו וביקש ממנו, שיברכו - והוסיף, כי מוכר הבשמים אינו איש פשוט כלל.

יפר ר' ישראל גליס: "היה לי ידיד מבוגר בשם ר' אריה.ג. זצ"ל, אשר שנים רבות התקשה למצוא את בת זוגו. באחד הימים לקחתיו לבית רבינו ושחננו בפניו את צערו של בחור זה. ר' יוחנן יעץ לבחור הנ"ל, כי יפתח גמ"ח לחלוקת תבניות ריקות של ביצים עבור סוחרי ביצי משק, למרות שלא היה מובן מהו הסוד בדבר, קיבל הבחור את דבריו והחל לעסוק בכך.

בכל יום נהג לאסוף תבניות ריקות רבות, ולאחר מכן היה מניחם בישיבת 'עץ החיים' ובזמנו הפנוי מכר בפרוטות לסוחרי ביצים. והנה סובבו מן השמיים, כי במהלך עיסוקו בחלוקת התבניות הכירוהו בעלי משק שונים, ולאחר זמן קצר בא בברית נישואים עם בתו של אחד מבעלי משק ביצים מהגדולים בארץ, או אז הבין, מדוע יעץ לו ר' יוחנן לעסוק בחלוקת תבניות ריקות.

מקורבו, ר' ירון לוי אשר זכה לקחת את רבינו ברכבו בשנותיו האחרונות למירון סיפר, כי בהיותו נער, החליטו הוא וחבריו לעשות מעשה נערות ורשמו על פתק שם של אדם אשר נפטר מן העולם. הם פנו לרבינו וביקשו ממנו להתפלל עבורו לישועה. הצדיק הביט בשם המופיע בפתק ושאל בתמיהה: "הוא עימנו?". מאחר שלא הבנו את כוונתו אמר לנו בצורה, שלא משתמעת לשתי פנים: "זה מן הנפטרים! הוא לא בין החיים!".

פ עם הגיע לרבינו אדם, שנזקק לעצה וברכה. בטרם יצא מבית הצדיק פנה אליו ר' יוחנן ושאל: "האם הנחת תפילין היום?". הלה התפלל והשיב כי כמובן הניח. אולם רבינו אמר: "התפילין פסולות! וגם שבע מזוזות בביתך פסולות!". למותר לציין, כי מדברי רבינו לא נפל דבר, ולאחר הבדיקה גילה, שהתפילין פסולות - וכן כל שבע המזוזות שבביתו התגלו כפסולות!

הגאון הרב מנחם כ"ץ זצ"ל - נולד בשנת ה'תקנ"ה (1795) בפרוסניץ (פרוסטיץ) שבמוראביה. סבתו מצד אביו היתה מצאצאי הצדיק רבי שמשון ורטהיימר זצ"ל. בילדותו למד אצל דודו ר' משה כ"ץ וואנפריד שניהן בפרוסניץ (דודו היה עשיר מופלג, מפורסם בצדקותו וגם גאון וחרף). בצעירותו נסע לישיבת פרשבורג כדי ללמוד אצל מרן החת"ם סופר והפך לאחד מתלמידיו המובהקים. רבינו מוזכר מספר פעמים בספרי רבו וגם בתקופה מסוימת שימש אותו. לאחר החתונה המשיך ללמוד אצל מרן החת"ם סופר כאחד הבחורים ונכנס לכל השיעורים של רבו. רק בסוף היום למד את סדריו האישיים עד השעה שתיים בלילה. בשעה חמש בבוקר כבר קם. סירב להצעות רבנות בגלל שרצה להישאר בקרבת רבו. בשנת ה'תקצ"ד (1834) לאחר שהסתיימו שבע שנות ה'קסט', הסכים לקבל את רבנות רגינדורף הסמוכה לפרשבורג. בשנת ה'ת"ר (1839) לאחר פטירת רבו, החת"ם סופר התמנה לאב"ד צעהלים. תפקיד שמילא במשך 51 שנים עד יומו האחרון. פעל לחיזוק ערכי הדת. מלומד בניסים.

סיפורי מופת רבים יש על רבינו. הקים ישיבה בעיר, העמיד בראשה את חתנו הגאון הרב דוד פרידמן. הרביץ תורה ברבים. מונה ליו"ר אסיפת הרבנים החרדים הראשונה. תפילותיו וברכותיו היו בדביקות עצומה. אפילו פשוטי העם שביניהם היו בוכים כששמעו את תפילתו. בשנת ה'תר"ט (1848) נחתו צרות רבות על ראשם, ביניהם: דבר, חרב ומחלת החולירע. רבינו השתמש בסגולה הידועה, להשיא יתום ויתומה ולהעמיד את חופתם בבית העלמין. מאותו היום לא חלה שום איש במחלה זו בכל הסביבה. יתר על כן, גם אלו שכבר חלו התרפאו והמגיפה נעצרה. נפטר ב-ט"ז אדר א' ה'תרנ"א (1891). חי כ-96 שנים. ציונו בעיר צעהלים. פעמיים ניסו לשבור מצבת רבינו בימי השואה אבל הטרקטור נשבר. חתנו, ר' דוד פרידמן מילא את מקומו.

סבא (מצד אביו): ר' שמואל. **אביו:** ר' אליעזר כ"ץ וואנפריד. **אימו:** מרת הינדל. **נשותיו:** מרת הינדל (זיווג ראשון- בת ר' יששכר בר פרנק הלוי סגל), מרת ברכה (זיווג שני- אחות אשתו), מרת ראטה (זיווג שלישי- אחות זקנתו של ר' יעקב גרינצוויג). **מרבתי:** מרן ה'חת"ם סופר (רבו המובהק). דודו, ר' משה כ"ץ וואנפריד. **ילדיו:** ר' שמואל מאיר (מח"ס 'שם משמואל' על הש"ס), ר' יוסף, ר' גרשון, ר' משה (כיהן בבחרותו כדיון, מגיד מישרים ורב בצעהלים, וינה, מגנדורף, טוקאי

ונייטרא), ר' מרדכי. מרת הינדל (נישאה לר' שמעון סגל שפיצר דיין בצעהלים. בזיווג שני נישאה לר' דוד פרידמן), מרת רבקה (נישאה לר' שמעון חיים סגל-פלנר, דיין בצעהלים). **מתלמידיו:** הגאונים ר' משה גרינוולד (רבה של חוסט מח"ס 'ערוגת הבושם'), ר' אהרון חיים שיק (בנו של מהר"ם שיק), הדיין רבי ליפא גולדמן, רבי חיים אונגר, רבי שמואל צבי מדברצין, ר' דוד לבלוביטש (מח"ס 'דיבובי חן'). **מספריו:** **יתולדות וחיודשי רבי מנחם כ"ץ פרוסטיץ.**

פעם אחת מספר ערלים נאספו ביום החג שלהם. כדי ללעוג ליהודים ולמנהגיהם הציגו לוויה יהודית. הם השכיבו את אחד הערלים על מיטה וכיסו אותו בטלית, כך נשאו אותו ברחובות העיר. הם הגיעו לפני ביתו של הצדיק. הרב שמע את הרעש בחוץ וניגש לחלון כדי לראות מה קרה. אז הערלים גילו את ראשו של השוכב ואמרו לאותו ערל: "תראה איזה כבוד נותנים לך היהודים, אפילו הרב שלהם בא להספיד אותך!". רבינו הביט בעין חדה על המיטה. מאותו הרגע הערל במיטה השתתק בכל גופו. כשהגויים ראו מה קרה, הם באו לפני רבינו והתחננו שירחם על חברם. רבינו ענה להם שאם יקבלו עליהם מהיום והלאה, שלא יעזו ללעוג ולבזות את מנהגי היהודים, אז יתרפא. הם הסכימו ומאותו הרגע הגוי הצליח להזיז את גופו.

רבינו נהג לרדת לפני התיבה ולומר 'כל נדרי'. שנה אחת רצו הקהל לקבל חזן אחד להתפלל מוסף בימים נוראים. החזן התעקש והסכים לקבל את המשרה בתנאי שיתנו לו להתפלל גם את 'כל נדרי'. היות והמון העם השתוקקו לשמוע חזן זה, ראשי הקהל ביקשו את סליחת רבינו זיע"א לוותר הפעם על אמירת 'כל נדרי', למרות שנהג לעבור לפני התיבה תמיד. רבינו לא ענה להם דבר. כאשר החזן ניגש לעמוד, פתאום השתנה קולו והוא התחיל לקרקר כתרנגול. החזן ניסה בכל כוחו להתחיל בנוסח המקובל ולא עלה בידו. בסוף ראשי הקהל ביקשו מרבינו לרדת לפני התיבה. רק אחרי שרבינו התחיל לומר 'כל נדרי' קול החזן חזר להיות כבראשונה, ויהי לפלא.

הגאון רבי חיים אונגר זצ"ל סיפר שרבו הגאון רבי מנחם כ"ץ זצ"ל כאשר למד בישיבתו של מרן החת"ם סופר ראה שבכל ליל שבת אחר הסעודה הוא מסתגר בחדר הספרים. שמועות שונות הילכו בישיבה כי אליהו הנביא לומד עם רבו. "שבת אחת", רבינו סיפר, "החלטנו ה'מהר"ם שיק', ר' מאיר א"ש אייזנשטט (אב"ד אונגאר) ואני לברר האם השמועות נכונות או לא. ערכנו גורל מי יתחבא בבית הספרים ויתחקה אחר מעשיו של רבינו. הגורל נפל עלי. אילו הגורל היה יוצא על חברי ר' משה במקומי, היתה המלאכה קלה בהרבה מאחר והוא היה צנום ונמוך קומה. הבנתי כי יקשה עלי להחביא עצמי. אבל את תוצאות הגורל היה עלי לקיים. בליל שבת, כאשר מרן החת"ם סופר עשה קידוש ואכל הסעודה, נכנסתי לתוך הארון בבית הספרים בצד שלא היו בו ספרים.

השארתי סדק צר בדלת הארון והמתנתי לבואו של רבי. לא ארכה השעה והחת"ם סופר נכנס. הוא הוציא ספר אחד מהארון ועיין בו. לאחר זמן מה התחיל ללכת לאורך החדר שהיה צר וארוך, הלך ושוב. הרב הגביר את קצב הילוכו עד שהתחיל ממש לרוץ... לפתע החדר כולו התמלא אור גדול, האור ממש בער. שמעתי שני קולות לומדים רמב"ן על התורה. את קולו של רבי ומורי הכרתי, אבל הקול השני לא היה מוכר לי בכלל... רעד אחז בכל גופי ולא שלטתי בו עד שהארון שהייתי בו רעד גם הוא. מרן החת"ם סופר הרגיש שהארון רועד, הוא פתח את דלת הארון ומצא אותי מפרפר. הוא הוציא אותי מהחדר. כשהייתי בחוץ, שאל אותי אם ראיתי. כשעניתי 'כן', צהבו פניו ואמר לי 'גוט שבת' ואת הדלת סגר אחריו". (הסיפורים מעובדים מתוך: תולדות רבינו מנחם פרוסטיץ והילולא קדישא)

האדמו"ר רבי אליעזר מנחם מנדל בידרמן מלעלוב זצ"ל - נולד בלוב שבפולין בשנת ה'תקפ"ז (1827). ביום שנולד, ישב אביו ליד השולחן ונרדם. כעבור רגעים אחדים הקיץ וסיפר את החזיון הנפלא: "זה עתה נראו אליי שלושה צדיקים מגדולי עולם, הפצירו בי לקרוא את שם הילד, שיוולד לי על שםם. נתתי את הבטחתי רק לשניים מהם, הלא הם: הרה"ק רבי אלעזר מליז'נסק (בנו של ר' אלימלך), ור' מנדל מרימינוב. לצדיק השלישי לא הבטחתי, לכן לא אגלה לכם, מי היה". באותו רגע שסיים ר' משה דבריו פרצו הנשים לחדרו בקריאות שמחה וצהלה ובשרו אותו בבשורת מזל טוב כי נולד לו בן, אותו קרא הרבי בשם: אליעזר מנחם מנדל.

שקדן נפלא ומתמיד עצום עד כדי סיכון בריאותו. מרוב שקידתו היה מסובב את מורה השעות אחרנית, כדי שרבו ילמד אותו יותר. בשנת ה'תרי"א (1850) עלה לא"י. לאחר פטירת אביו כיהן כאדמו"ר חסידות לעלוב בירושלים. ענותן. צנוע. גדולי ירושלים וגאוני הדור העריצו אותו. מפורסם בצדקתו וקדושתו, ורבים מישראל נושעו ונרפאו ע"י תפילותיו. בעל רוח-הקודש.

התנסה בניסיון העוני ואישתו הייתה שופתת סיר על האש ומבשלת מרק סובין' ובו שוברת את רעבון ילדיה. מרוב בושה וכדי לכסות על הדלות, ששררה בבית, הייתה רעיתו שופתת על הכירה בכל יום שישי סיר מלא מים ומכסה אותו בנייר.

היה מלומד בייסורים קשים, אך מעולם לא התלונן, ופניו הפיקו אושר תמידי. תפילתו הייתה מרעידה כל לב. הקפיד על תפילת הערבית בכל יום ליד הכותל המערבי. תפילה זו הייתה נמשכת אצלו זמן רב, ולרוב כשלוש שעות ויותר. עמד על רגליו בגשם העז או כאשר פתיתי שלג נערמים עליו, והיה ניצב ללא ניע, תפוש שרעפים ואחוז דביקות עיניו כלפידים, וזאת על אף התנכלויות התושבים הערביים. נפטר ב-ט"ז אדר ב' ה'תרמ"ג (1883). חי כ-56 שנים. ציונו בהר הזיתים.

אביו: האדמו"ר רבי משה. **אמו:** מרת רבקה רחל. **אישתו:** מרת פייגא מאטיל (בת ה'יהודי הקדוש' רבי צבי בן ה'חוזה מלובלין'). **בניו:** האדמו"ר רבי דוד צבי שלמה (ר' דוד'ל), ר' ירחמיאל יוסף, ר' אלתר אברהם בצלאל נתן נטע, האדמו"ר מסוסנובצא בפולין. **בנותיו:** מרת דבורה גאלדא (נישאה לר' יהושע מנחם אהרן אדלר, ובזוו"ש לר' רבי מאיר קרקובסקי אדלר), מרת שיינא עלקא (נישאה לר' שמואל שמעלקא הלוי הורביץ). **אחיו:** ר' יצחק דוד.

יסורים רבים סבל הרה"ק. מדי שנה ביום הכפורים היה מקבל ייסורים על עצמו ואומר: "אפילו ע"י ייסורים וחולאים רעים". ואכן סבל כל ימיו. היו ימים ומחלותיו החריפו, עד שמקורביו חשבו שקרב קיצו. פעם בהיותו בן שלושים היתה לו דלקת בכבד, וכפסע היה בינו ובין עולם הבא. לא הועילו כל התרופות, הרופאים התייאשו מחייו. אמו הצדקנית בת היהודי הקדוש הכריזה, כי היא נותנת לבנה במתנה עשרים וחמש שנים, שיש לה עוד לחיות עלי אדמות. ועוד באותו שבוע נפטרה אמו, כשבנה הבריאה וקם ממיטתו וחי עשרים וחמש שנים נוספות.

ביום כיפור או ט' באב היה צועד בפוזמקאותיו וחולץ נעליים עד שהיה מגיע לרחבת הכותל, למרות שהיה עליו לעבור בסמטאות של נוכרים. פעם אחת ארב לו ערבי בן בלייעל ואמר להשביע את צימאון הדמים שלו ברבי. הוא ידע כי ללא נעליים לרגליו עושה הרבי את דרכו אל הכותל המערבי ביום זה, ומשום כך פיזר לאורך כל הדרך שברי זכוכית ואבנים חדות, כדי שהרבי יצא פצוע וזב דם ברגליו.

זממו יצא לפועל בצער ובכאבים עשה הרבי את דרכו והגיע לכותל המערבי פצוע ובשר רגליו שסוע. הוא לא סיפר על כך לאיש, אך בחזרתו לביתו שלח לקרוא אליו מניין אנשים וביקש מהם את הסכמתם למותו של הערבי הרשע. הם הסכימו בפה מלא, ומיד הציע להם הרבי: "בואו ונראה מה היה בסופו של בן הבליעל". ליוו האנשים את הרבי לביתו של הערבי, ובבואם מצאו אותו מושלך על הארץ כפגר מת.

סיפור הגה"צ ר' מרדכי אהרן שנברגר שליט"א ששמע מאביו זצ"ל ששמע מהרה"ק ר' דודיל בידרמן זצ"ל שסיפר כי כשהיה ילד קטן שלח אותו אביו הרה"ק ר' אלעזר מנדל לקנות יין, ועל הדרך בחזרה לביתו נטפל אליו ערבי וציער אותו. בליל שבת כשלקח ר' אלעזר מנדל הכוס יין בידו, הניח הכוס על השולחן, ושאל את בנו ר' דודיל: "מה אירע לך בדרך?", ענה בנו: "כלום", מכיוון שלא זכר מה שהיה.

לקח עוד הפעם הכוס בידו הקדושה ועוד הפעם החזיר הכוס על השולחן ושאל: "מה אירע לך?", אולם בנו עדיין לא זכר. עד שאמר לו אביו: "היזכר במה שאירע", עד שסוף כל סוף זכר, וסיפר לו המעשה עם הערבי. הסביר אביו: "ראיתי, ששם 'הויה' אינו זורח על היין. הבנתי. שמשו אירע". (שיח זקנים)

רגיל היה רבינו ללכת יחד עם משמשו לכותל המערבי. שעות ארוכות עמד במקום זה והתפלל. גם כשהיה גשם שוטף עמד כך והמשיך בתפילתו. פעם אחת בליל שבת, עמד בכותל והתעכב בתפילה. בסביבה היו ערבים, שהחליטו להתנכל לצדיק. הם פנו לסמטה הצרה, שמתוכה היו רגילים לצאת לישוב היהודי. הם שמו לאורך הסמטה קרשים רבים והציתו אש כדי למנוע ממנו מעבר לחזור לביתו. כאשר סיים הרב את תפילתו, ובאו לסמטה, נבהל השמש כשראה את האש המתלקחת מחמת הסכנה להישאר באישון לילה במקום אפל, אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל ולא ידע מה לעשות, כי עדיין לא קידש את השבת. רבינו נשאר מספר רגעים בהתעמקות הנפש והסתכל השמימה ועיניו סגורות, ולפתע פתאום כבתה האש בהשאירה את העצים הערוכים שהיו יכולים לבעור עוד זמן רב. ויהי לפלא בעיני הסובבים.

חזיונות רבים וגילויי שמיים היו לו לרבי אלעזר מנדל, ומסופר, כי פעם אחת קבע עם מקורביו שיסעו לעיר חברון למשך מספר ימים, וכאשר הגיעה העת לחזור ניגש אליו משמשו ואמר לו, כי הגיעה שעת החזרה. לתדהמתו השיב הרבי: "ואיך אוכל לחזור והאבות הקדושים עדיין לא נפרדו ממני?".

כשנפטר אביו הרה"ק רבי משה מלעלוב בירושלים בסמוך לגופו הקדוש ישבו בניו הקדושים: רבי יצחק דוד ורבי אליעזר מנדל, ומיררו בבכי במשך שעה ארוכה. לאחר מכן הרכין רבינו את ראשו, התקרב לאביו, ולפתע הרים את ראשו, ופנה לאחיו הבכור ואמר: "עכשיו גילה לי אבא, שרצונו שיהיה מקום מנוחתו ליד קבר זכריה הנביא". עוד הם מדברים ולבית נכנס חכם ספרדי, אשר מצא לתדהמתו את הרבי מוטל על הארץ, החכם סיפר לבניו, כי הוא קנה את הקבר שבד' אמותיו של קבר זכריה, אלא שלפני שעה קלה נרדם בביתו. **בחלומו נגלה אליו אביהם ר' משה וביקש ממנו לוותר למענו על המקום. והוא מוכן ומזומן לעשות רצון קודשו של הצדיק.** בני הרבי ראו בכך אות פלא מן השמיים, ועוד באותו יום הובא הרבי ר' משה למנוחת עולמים בד' אמות של קבר זכריה הנביא אשר בשיפולי הר הזיתים (פרי קודש הילולים)

ימי חולי מחסור וייסורים היו ימיו של רבי אליעזר מנדל בעיה"ק, ומסופר, כי פעם אחת נתגלה אביו, הרה"ק ר' משה לידידו הרה"ק ר' נתן דוד משידלובצא בחלום הלילה ואמר לו: "יש לי בירושלים בן, שהוא בבת עיני, ואתה יושב לך פה ואינך מתעניין במצבו?", מיד החל ר' נתן לאסוף כספים עבורו, וכתב לרבי אליעזר מנדל שהוא שולח לו כספים בציווי אביו כדי מחייתו, אך רבי אליעזר מנדל החזיר לו חלק מן הכסף וביקש שיקנה לו ש"ס דפוס אמסטרדאם וישלח אליו, ואכן כן עשה ר' דוד. כשנשלח אליו כסף רב מידידו, **חשב בטעות, שהם לעניי עיר הקודש, וחילקם עד לפרוטה האחרונה, וכשנתבררה הטעות, לא רצה לקבל בחזרה את הכסף, אלא שש ושמח שהיה בידו להחזיק את עניי ארץ ישראל מכספו הפרטי!**

מעשה והייתה שנת בצורת בירושלים, אנשים רעבו ללחם ומזון, וכן היה מחסור גדול בפחם. כולל ורשה, ובראשם רבה של קאליש הגאון רבי מאיר מקאליש, הצליחו להשיג כמות מסוימת של פחם לצרכי בני הכולל וערכו חלוקה רבתי, כל בני הכולל קיבלו מנת פחם, ורק על רבינו פסחו משום מה, הוא לא קיבל כלום והפחם בארץ ישראל באותם הימים - היה מצרך חיוני ביותר, בלעדיו לא ניתן היה לחמם את הבית. ויהי בלילה והגאון מקאליש שוכב על ערש יצעו, בא אליו בחלום הרבי מרן ר' משה ותלונה בפיו: "בחלוקת הפחם קיפחו את בנו הצדיק רבנו אליעזר מנדל", ומיד עם שחר תוקן המעוות.

בימי הרה"ק ר' אליעזר מנדל מלעלוב היו מיסיאנרן שרצו לחטוף אנשים לרשותם ולהמירם מדתם. מה עשו? ייסדו בית חולים גדול עם ציוד רפואי מהמתקדם והמשוכלל ביותר כדי למשוך אליהם את החולים. הכריזו הרבנים, שאסור להיכנס לבית החולים הנ"ל, וגם אסרו לקרוא לרופא שעובד אצלם בבית החולים.

פעם אחת כשהכין הרה"ק ר' אליעזר מנדל את עצמו לתפילת שחרית, והטלית היה כבר מונח על כתפו, פתאום נהיה נסער מאד, הוריד את הטלית מעל כתפו, ואמר לבנו ר' דוד'ל שהיה אז עדיין ילד: "בוא עמי". והלכו לביתו של חולה אחד. כשנכנסו, מצאו אותו ישן, **תחב הרה"ק ר' אליעזר מנדל את ידו תחת הכר של החולה, והוציא משם שני מטבעות זהב ויצא מן החדר, וזרקם לתוך מי השופכין של בית הכסא.** לאחר מכן התברר המעשה, שהחולה לא עמד בניסיון וקרא לרופא של בית החולים הנ"ל, והרופא השאיר את המטבעות תחת הכר של החולה בכדי למשוך אותו אליהם, והרה"ק הרגיש כל זה ברוח קודשו, ומה שלקח בנו הילד עמו, כדי לחנך אותו ולהראות לו כמה צריכין להתרחק מהם. (שיח זקנים)

האדמו"ר הרב פינחס מנחם אלטר זצ"ל מגור - נולד ב-כ"א תמוז ה'תרפ"ו (1926) בפלניצה כבן זקוניו של אביו, שהיה בן 60 בלידתו. כבר בעודו צעיר נחשב כעילוי ואחיו הגדולים התייעצו עימו לפעמים. נודע בכוח זכרונו. נמלט עם אביו מאירופה אחרי כיבוש פולין על ידי גרמניה, ובשנת ה'ת"ש (1940) עלו לארץ ישראל. התפרנס מניהול חנות ספרים עד שנת ה'תשי"ז (1957) בה מונה לראשות הישיבה בידי אחיו, ר' ישראל, שכהן אז כאדמו"ר מגור. עקב ענותנותו והתבטלותו בפני אחיו הגדול לא התפרסם עד אז כתלמיד חכם, אך הצלחתו כראש ישיבה ורמתם הגבוהה של שיעוריו העלו את ההערכה כלפיו.

גם כראש ישיבה הקפיד על קיום אורח חיים צנוע. כיהן כחבר נשיאות ונשיא מועצת גדולי התורה, וכחבר הנשיאות של מפעל הש"ס. בשנת ה'תשל"א (1971) התמנה ליו"ר אגודת ישראל. בשנת ה'תשנ"ב (1992) נפטר אחיו ר' שמחה בונים ורבינו מונה לאדמו"ר השישי של חסידות גור. **ענוותן. בעל רוח-הקודש. עזר רבות לזולת.** נפטר ב-ט"ז אדר ה'תשנ"ו (1996). חי כ-69 שנים. ציונו בירושלים בחצר ישיבת 'שפת אמת' סמוך לקבר אביו. על פי עדות המשב"ק התבטא לפני פטירתו: **"מיתת צדיקים מכפרת. כלל ישראל שרוי במצב קשה. צריך מסירות נפש בשביל כלל ישראל. אני רואה, שכאן קשה לפעול מלמעלה אפשר הרבה יותר לפעול"**. אחיינו ר' יעקב אריה אלטר משמש כאדמו"ר השביעי של חסידות גור.

אביו: האדמו"ר אברהם מרדכי אלטר (ה'אמרי אמת'). **אימו:** מרת פייגה מינטשא (בת ר' יעקב מאיר בידרמן). **אשתו:** מרת ציפורה (בת ר' אברהם מרדכי אלטר. נישא בשנת ה'תש"ו 1946). **מרבתי:** אביו, ר' אברהם מרדכי, ר' חייקל מילצקי. **ילדיו:** ר' יעקב מאיר, מרת אסתר ליפל, ר' משה בצלאל, ר' שאול (ראש ישיבת 'שפת אמת'), ר' יהודה אריה לייב (ראש כולל של חסידות גור ורב שכונת רוממה בירושלים), ר' יצחק דוד (ראש כולל להוראה בית המדרש גור, בבני ברק), ר' דניאל חיים (ראש כולל חושן משפט בירושלים). **מספריו:** **יפני מנחם** - דרשות על פרשיות התורה והמועדים (5 כרכים), על הגדה של פסח והגהות על הלבוש **יתורתך שעשועי** - פלפולים על פרשת שבוע **יפנינים נחמדים** - ענייני פורים **יאוצר דרשות ומאמרים** - מדרשותיו **יפני שבת** - ענייני שבת **ישולי הגיליון** - הגהות על משנה תורה לרמב"ם וספר החינוך **מצותיך שעשועי** - ענייני בר-מצווה **יפני מלך** - ענייני נישואין.

באחת הפעמים פנה אדם לרבינו ושאל אותו, היכן לקנות דירה והרבי ענה: "חפש בניין שאחד השכנים בנה על הגג!". הלה הביע את פליאתו והרבי הסביר, שכיוון שהשכנים איפשרו לו לבנות, מכאן שזה בניין של שכנים טובים, שהם מוותרים אחד לשני, מפרגנים, בבנין כזה כדאי לגור! (מעובד מתוך 'נר לשולחן שבת')

"העבירו אותו כבר לטיפול נמרץ", סחו בני המשפחה בדאגה לרבינו, שבא לבקר את אביהם החולה. 'אומנם הוא היה בפנימית, אך מחלתו הכבידה, ואמש הועבר לטיפול נמרץ, כאשר המשמעות ברורה...!

הרבי שמע את הדאגה בקולם, וגם ליבו – ליבם של ישראל, הרגיש בצערם. יהודי סובל נוראות ממחלה קשה, בני המשפחה סובבים סביבו כאובים ודאגים, אכן, צרות עם ישראל מרובות... כשפניו המאירות נראו בשערי המחלקה, כבר התייצב במקום מנהל המחלקה, פרופסור ידוע שם, שקיבל קריאה דחופה, כי צדיק ידוע מגיע לבקר את מטופל פלוני. הרבי שוחח עימו בעניין, שמע סקירה רפואית מקיפה, בסיימה אמר הפרופסור באופן די נחרץ: **'ההערכה שלנו מותירה לו – במקרה הטוב – חודש ימים לחיות...'**

הרבי הקשיב לדבריו בכובד ראש, רק על מסקנת הדברים הייתה לו הערה קצרה: "בלי לפגוע בכבוד הרופא, אני דווקא חושב, שאולי ניתן לבטל את הגזירה...". אמר הרבי בקצרה וחתם את הדיון. אך נכנס הרבי לביקור בחדרו של החולה, מיד פרץ החולה בבכי מר. הוא סיפר לרבי את המצב הרפואי לאשורו ובמלוא כאבו, את ייסוריו הרבים ומכאוביו המתגברים, וגם את העובדה, כי הערכת הרופא ידועה לו, קשה ואכזרית ככל שתהיה... "רבי", בכה החולה והתייפח מרורות, "הן לצדיקים יש כוח לגזור, צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים. אנא, יגזור נא הרבי לבטל את דברי הרופאים, ולהחזירני לחיים תקינים ובריאיים!".

הרבי הביט בחולה המתייפח לפניו, ועיניו התמלאו רחמים. יהודי מתייסר, דינו, מבחינה רפואית, כבר נגזר, והוא נאחז בתקווה כטובע הנאחז בקש. "יש פעמים", אמר הרבי אחרי הרהור ארוך, "שגם לצדיקים אין כוח לשנות את הגזירה. במקום בו יש מחלוקת, אין לצדיקים כוח לגזור דבר וחצי דבר...". הרבי הגביה מעט את קולו והוסיף: **"אם יש מחלוקת, אם חסרה אחדות, אין כל כוח שיכול לבטל את הגזירה. יש להשקיע כוחות למנוע מחלוקת, ולחזק את האחדות. הביטו סביב וראו, אם יש משהו שנפגם באחדות, סכסוך או מריבה וכיוצא באלה. אם לעצתי תשמעו, השקיעו כוחות בנושא האחדות ואהבת חברים, ובעזרת השם תראו ישועה ורפואה שלמה"**, אמר הרבי, וחתם את הביקור...

בני המשפחה היו מופתעים, עד כמה קלע הרבי כחוט השערה לבעיה הבווערת. כבר מספר שנים, שסכסוך כספי מעיב על היחסים התקינים במשפחה, אח אינו מדבר עם אחיו, ואף בני הדודים אינם מחייכים אלה לאלה. סכסוך כספי גרם לתבערה גדולה, והמשפחה מפולגת ומסוכסכת... עכשיו ההוראה ברורה, וגם המוצא מהסבך הרפואי. אם הסכסוך נוצר על רקע כספי – הרי שזה בדיוק הרגע להבין, שחיי האב חשובים לאין ערוך יותר מכל הון שבעולם... **עוד באותו ערב, כינס אחד האחים את בני המשפחה כולה. כולם ויתרו, חלקם ויתורים מפליגים, אך סוף דבר, כולם יצאו שמחים ומאושרים, לוחצים ידיים ומאוחדים...**

מספר ימים אחר כך, החלה מסתמנת מגמת שיפור. המחלה הלכה ודעכה, אב המשפחה החל לשוב לכוחותיו... כשהשתחרר מבית הרפואה הולך על שתי רגליו, נערכה סעודת הוידה חגיגית בנוכחות כל בני המשפחה המאוחדת והמאושרת, שציינו יחדיו את נס הצלתו הפלאית של אב המשפחה, **שחזר מטיפול נמרץ לחיים תקינים, והדהים את הרופאים...**

האדמו"ר הרב אברהם מנחם דנציגר מאלכסנדר זצ"ל - נולד בלודז' שבפולין ב-ג' בתמוז ה'תרפ"א (1921). בילדותו גדל והתחנך בבית סבו (אדמו"ר בצלאל יאיר מאלכסנדר). בשנות השואה הושמדו רובם של חסידי אלכסנדר שהתגוררו בפולין ובראשם האדמו"ר יצחק מנחם מנדל דנציגר (בעל ה'עקדת יצחק'). בשנת ה'תרצ"ג (1933) כשבע שנים טרם פרוץ המלחמה הורה האדמו"ר בעל 'עקדת יצחק' לבן דודו ר' יהודה משה לעלות לארץ. ואכן עלו האב ורבינו לישראל והתגוררו בירושלים והאב קבע את מושבו בשכונת 'כנסת', שרידי החסידים שעלו ארצה הכתירו את אביו ר' יהודה משה כאדמו"ר.

בתחילה למד רבינו בישיבת עץ החיים והפך לאחד מאריות שבחבורה. לאחר מכן למד בישיבת בית יוסף נובהרדוק בירושלים. באדר ה'תשל"ג (1973) נפטר אביו ורבינו הוכתר לאדמו"ר ושימש כאדמו"ר השישי של חסידות אלכסנדר במשך כ-32 שנים. היה בן הבוודים שנשארו מיוצאי חלציו של הרבי הזקן זצ"ל לאחר השואה. כיהן גם כחבר במועצת גדולי התורה של אגודת ישראל.

נודע כבעל מופת. רבים פנו אליו ונושעו. שקדן עצום. בעל רוח-הקודש. ענוותן מופלא. אביו מעיד עליו כי בעניין כיבוד אב לא ניתן לספר כלל, והוא ממש צדיק יסוד עולם! נפטר ב-י"ז באדר ב' ה'תשס"ה (2005). בנו, ר' ישראל צבי יאיר הוכתר כאדמו"ר השביעי לאחר פטירתו. חי כ-84 שנים.

סבו: ר' יחיאל יוסף טיברג מפלאוונה (מצד אביו), האדמו"ר ר' בצלאל יאיר (מצד אמו).
אביו: האדמו"ר ר' יהודה משה טיברג מאלכסנדר (בעל 'אמונת משה'). אמו: מרת פרל (בת דוד אביו, ר' בצלאל יאיר דנציגר). **אשתו:** מרת אסתר לאה (בת ר' חנניה יוסף הלפרין).

מרבותיו: ר' בן ציון ברוק, ר' אלעזר מנחם מן שך, ר' יוסף דינקלס, ר' דב בעריש וידנפלד (הרבי מטשעבין). **בניו:** בנו, ר' ישראל צבי יאיר (האדמו"ר הנוכחי מאלכסנדר), ר' שניאור זלמן (רב בית-כנסת בארה"ב), ר' יחיאל.

בנותיו: מרת חיה סלבה ע"ה (נישאה לר' מאיר הלפרט), מרת מלכה (נישאה לר' דב זונאבנד, מורה הוראה וראש כולל מעייני הישועה ומח"ס נחל זרד), מרת שרה איטה (נישאה לר' חיים שאול טאוב, האדמו"ר ממוז'צ'ין), מרת ציפורה (נישאה לר' יעקב פרנקל, האדמו"ר מבוטושאן).

מספריו: **יאמרי מנחם** - דברי תורתו **יאמרים ואגרות** - שיחות חינוך שנאמרו במשך שנות הנהגתו לאברכים ובחורים

אחד מפרחי החסידים שבארץ ישראל נתבקש על ידי ידידו שהתגורר בחו"ל, כי ביום הולדתו יגיש 'קוויטל' (פתקא) לרבינו, ובו יכתוב את שמו ואת שם אמו לברכה. יום הולדתו של חברו חל ביום א' שחל המועד פסח. אי לכך, הקדים לרשום את ה'קוויטל' בערב פסח, כדי שלא יצטרך לכותבו בחול המועד. בהגיע יום הולדתו של רעהו, הכניס החסיד את ה'קוויטל' לקודש פנימה. רבינו נטלו בידיו, ובירך את השם המוזכר לטובה ולברכה.

כך נהג במשך שנתיים ימים. **בשנה השלישית פרח הדבר מזכרונו**, הוא שכח להכין ה'קוויטל' לפני החג. היות והיה זה 'דבר האבוד', החליט לכתב את ה'קוויטל' בחל המועד, והגישו לרבי. רבינו נטל ה'קוויטל' והתחיל לקוראו. לפתע הרים את עיניו הקדושות, ופנה לאותו חסיד: **"אין זה דבר טוב לכתוב בחול המועד, צריך לכתבו לפני יום טוב"**

שני סוחרים התעסקו במלאכת יבוא מוצרי שוקולד מאירופה לארה"ב. באחד הפעמים, כאשר פתחו את תכולת המשלוח בנמל, נדהמו לראות כי השולח מאירופה העיז להבריח בתוך המשלוח ארבעה משטחים גדולים של ארגזי יין. לא פחות ולא יותר. בראותם זאת צלצלו אליו וגערו בו, שהרי אם יתפסו זאת השלטונות, תישלל מהם מיידיית זכות המסחר בארה"ב, אך הוא הרגיעם כי בחסדי שמים לא עלו על עקבותם ולא אירע מאומה. לא עברו עשר דקות עד שמתקבל טלפון מאת פקחי הנמל כי בעוד רבע שעה הם מתעתדים להגיע לערוך בדיקה, וכי עליהם להשאיר את המחסן פתוח.

הסוחרים לא ידעו את נפשם מרוב בהלה, שכן המשטחים היו בקידמת הקונטיינר, ולא היה ניתן להזיזם ולהסתירם (שכן מדובר בארבעה משטחים גדולים!). מה גם שמדובר בזמן קצר כל כך. תיכף ומיד התקשרו אל רבינו וסיפרו את אשר אירע, הרבי ברוגע ובשלווה הרגיעם, כי אין מקום לדאגתם: **"היום ראש חודש, 'עיניים להם ולא יראו'!!". הם ניסו להבהיר, כי אין מדובר בבקבוקים אחדים של יין, אלא במשטחים גדולים שלא שייך שלא לראות אותם, ואין איפוא להחביאם, אך רבינו עמד על שלו וחזר ואמר: "עיניים להם ולא יראו!"**

כעבור רבע שעה הגיעו ארבעה פקחים. הם החלו לספור את ארגזי השוקולד, אחד לאחד, לבדוק אם מספרם מתאים את המספר, שהוצהר עליו. כל פקח ספר את הארגזים שלצד אחד של הקונטיינר, כשגבם כל העת לעבר משטחי היין שהיו באמצע הקונטיינר, מבלי שיביחנו בו. עם סיום הספירה יצאו החוצה, **אלא שאז הודיע הפקח הראשי, כי משהו לא מסתדר לו, והורה לכולם להכנס ולספור שוב.**

כך ספרו את תכולת המשלוח מספר פעמים, כאשר 'עיניים להם ולא יראו' את משטחי היין הגדולים שלנגדם. בצאתם אמרו לסוחרים, כי הם יכולים לסגור את המחסן, כשהפקח הראשי מוסיף: **'וודע אני כי משהו כאן אינו כשורה, אך איני מצליח לעמוד על כך. היזהרו מעתה והלאה, שלא יתפסו אתכם על משהו בלתי חוקי'**. (ליקוטי רשימות)

הרב גרשון לפידות זצ"ל - נולד בשנת ה'תרל"ח (1878) ביאסי שברומניה. בהיותו כבן שלוש עלתה משפחתו לארץ. למד בישיבת 'תורת חיים' במשך שנים רבות ולאחר מכן היה מראשי הישיבה. לצורך קיום הישיבה נסע מספר פעמים לארה"ב כשליח לאיסוף תרומות. בשנת ה'תר"ע (1910) נבחר לאחד משבעת מנהלי כולל רומניה. היה מעורכי הירחון התורני 'אהל תורה' (לצד ר' ישעיהו זאב וינוגרד, מראשי ישיבת עץ חיים, הרב שמשון אהרן פולונסקי והרב משה אריה לייב שפירא). התכתב רבות בדברי תורה עם עמיתיו (הרבנים הגאונים ר' שלמה זלמן אוירבך, ר' אברהם זיידה הלר ור' משה קלירס).

פרסם מאמרים תורניים רבים בכתבי עת שונים. התפרסם בהתמדתו בתורה ובכך ששקד ללמוד תורה למרות שחי בעניות רבה וכן מסופר עליו שהיה מסיים את הש"ס כל תשעה חודשים. ענותן מופלא. בעל חסד. בשנת ה'תש"ח (1948) לאחר פטירת ר' שמשון אהרן פולונסקי ('הרב מטפליק'), כיהן כרב שכונת 'בית ישראל' בירושלים, תפקיד בו כיהן עד פטירתו וכן מילא את מקומו של הרב מטפליק בבית הדין של אגודת ישראל. נפטר ב-י"ז אדר ה'תשט"ז (1956). חי כ-78 שנים. ציונו בגבעת שאול בירושלים.

אביו: ר' חיים יצחק (מחסידי רבי אברהם מתתיהו פרידמן משטפנשט). **אמו:** מרת שיינדל. **אישתו:** מרת דבורה. **מרבתי:** ר' בצלאל ישעיה ברנשטיין ('הדיין הירושלמי'). **מילדיו:** מרת חיה בלומה (נישאה לר' לייזר לוצקין). **חברותא:** ר' יצחק ירוחם דיסקין (ממנהיגי העדה החרדית בירושלים), ר' שלמה אטיק ('הלמדן הירושלמי'). **מכתביו:** **ימשנת רבי גרשון** - תשובות, חידושים וביאורים **יקונטרס לפיד אש** - חידושי תורה **ינחלת עמ"י** - בנספח מופיעים חידושים וביאורים במסכת עירובין ובעוד סוגיות בש"ס **המתמיד הירושלמי** - קורות חייו.

הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל מספר על אנשים מיוחדים במלחמת ה'תש"ח (1948): היה זה בתקופת ה'פגזים', מלחמת תש"ח, שכונת מאה שערים והסביבה היו בחזית המלחמה. חיילי הלגיון הירדני עמדו על חומות ירושלים, לועי התותחנים כוונו על השכונות המאוכלסות, וירו אלפי פגזים שזרעו הרס רב והרגו יהודים רבים ללא אבחנה. ענני אש היתמרו ודם נשפך כמים בחוצות ירושלים.

מצבן העגום של המשפחות שנתרו בעיר היה קשה מנשוא: חוטי חשמל נותקו, חושך ואפלה שררו בכל העיר, מים לשתות - אין, אנשים שעמדו בתור כדי לקבל פח מים ממחלקי המים, נפגעו מכדורי המוות של הצלפים הירדניים. מי שהייתה לו האפשרות, ברח לערים במרכז הארץ, ומי שעלה בידו - ירד למחתרת. בשכונת בתי ויטנברג היה מרתף יין של משפחת ויטמן. כשלוש מאות אנשים הצטופפו בתוך המרתף, ובתוכם גם אני ומשפחתי ושלושת ילדיי הקטנים, שהתחלקו ביניהם במזרון אחד שהיה מונח באחת מפינות המרתף, המצב היה איום ונורא, התנאים קשים ביותר, הילדים ביקשו אוכל, ולא היה מה לתת להם.

באחד מימי ההפוגה, כשנדמה היה ששורר מעט שקט, **יצאתי לבדוק, אם ניתן להשיג בקבוק נפט, כדי שיהיה אפשר לבשל תבשיל חם לילדים. לאחר עמל וטרחה הצלחתי להשיג בקבוק נפט. עטפתי את הבקבוק בנייר ופניתי לחזור למרתף.** בדרכי פגשתי את הגה"צ רבי גרשון לפידות זצ"ל, והוא פנה אליי בשאלה: "מה אתם מחזיקים ביד?" סיפרתי לו שב"ה הצלחתי להשיג נפט לאחר מאמץ רב. **רבי גרשון פרץ בבכי וכך אמר בצער רב: "זה כמה לילות, שאני עומד עם הגמרא ברחוב, ומתאמץ בכל כוחי ללמוד לאור הלבנה! עיניי התנפחו מרוב מאמץ, אנא חוס עליי ועל נפשי והענק לי בבקשה כוס אחת של נפט!"**

בראותי את גודל צערו, הרגשתי, שזה עניין של 'פיקוח נפש', מילאתי לו כוס מהנוזל היקר ונתתי לו במתנה. למחרת בבוקר ניגש אליי אחד משכני במרתף ואמר לי: "אורח חשוב ורם מעלה ממתין לכם למעלה בכניסה". עליתי למעלה, ואת מי אני רואה? את הגה"צ רבי גרשון, שהטריח את עצמו לבוא עד לכאן. רבי גרשון פנה אליי בשאלה תמימה: "**אולי יש לכם עוד כוס מהנפט?**", לא האמנתי למשמע אוזני והרמתי קולי בתמימה: "כיצד ייתכן שהספקתם כבר להשתמש בכל הכוס שקיבלתם רק אתמול?". ר' גרשון ענה בתמימות: "**מה אעשה? הכנתי פתילה דקה מאוד והכנסתי לתוך הכוס, וכך למדתי כל הלילה לאור הדק של פתילת הנפט, אבל מה אעשה, ומה אני אשם: הלילה עבר והנפט נעלם ונגמר...**". ראו מהי מסירות ללימוד התורה: חושך ואפלה, רעב וצמא, ורבי גרשון מתעלם מהכל ומחפש להמשיך ולהגות בתורה בכל דרך אפשרית.

בהתחלה התגורר בעיר העתיקה. עוד שם התפרסם ברוב שקדנותו וגאונותו. תדיר אחוז היה שרעפים, ולא חש בנעשה מסביב. "פעם פגשתי באבא ברחוב חב"ד, הולך כדרכו מהורהר מאוד בתורה" - סיפרה הבת מרת חיה בלומה - "והנה אני שמה לב, שלרגליו רק נעל-בית אחת... אמרתי לו: "אבא, ראה אתה לובש רק נעל-בית אחת"... והוא, כאילו מתעורר מחלום: "**מה, חסרה לי נעל?**".

עוד מגיל צעיר, מסרו אביו לידי הדיין הירושלמי "ר' בצלאל דיין" (ברנשטיין), שקיבל על עצמו ללמדו תורה, ומרוב חביבות אליו נתן לו לגור בביתו. הרבנית מרת ביילע (בתו של ר' יצחק טייטלבוים) אימצתו כבן, אך מה נדהמה, כשהבחינה שבכלי המיטה, שהיא מציעה לו, אין שום קמט. משמע, לא ישן עליהם כלל... היא עקבה אחריו, וראתה, כי אכן כך הוא נוהג; **הוא יושב ולומד עד לשעות המאוחרות של הלילה, וכשחוטפת אותו שינה הוא נסמך על השלחן, ישן קמעא, ושוב חוזר ללימודו.** עד זקנה ושיבה הוא ישן רק חלק מהלילה, עולה על יצועו בשעה עשר ונרדם עם גמרא על פניו, עד שעה אחת, אז הרב קם והולך ללמוד בבית המדרש.

בימי האבל על אשתו מרת דבורה (נפטרה י"ז תמוז תשי"ב), לא יכל להתאפק מללמוד תורה. באו לפתע הגאון ר' אליעזר יהודה פינקל וחתנו הגאון רבי חיים שמואלביץ, לנחמו, ולכן החביא במהירות את הגמרא מתחת לבית שחיו. הרבנים ראו זאת ועל כן קיצרו את הביקור, באמרם: "הבה לא נפריע לו ללמוד", בהזכירם את דברי הירושלמי, שכל הלהוט אחר לימוד תורה, מותר לו ללמוד בימי אבלו. הרי אלו חייו, "וחי בהם" ממש, וכלום מצווה אדם להקריב את חייו עבור מת?! (הסיפורים מעובדים מתוך הספר 'המתמיד הירושלמי')

הגאון הרב ברוך שמעון סלומון זצ"ל - נולד ב-ה טבת ה'ת"ש (1939). עוד בצעירותו היה מפורסם בכל עולם הישיבות כעילוי אדיר. בתחילה למד בת"ת 'שארית ישראל'. דילג על כיתה ח' ועבר ישר ללמוד בישיבה הקטנה ישיבת 'אור ישראל'. בהיותו בן 13 עבר ללמוד בישיבת חברון בירושלים. לאחר נישואיו עבר להתגורר בפתח תקווה. בשנת ה'תשכ"ה (1965) בהיותו כבן 27 שנים הקים את ישיבת 'נחלת דוד' על שם אביו בכפר אברהם וכיהן בה כראש ישיבה. לאחר פטירת אביו (שכיהן כרב שכונת כפר אברהם בפתח תקווה), נבחר לכהן כרב השכונה. בשנת ה'תשל"ט (1979) נבחר לרב האשכנזי של פתח תקווה ולאחר זמן התמנה גם לראש אבות בתי הדין לצד עמיתו הספרדי הרב משה מלכה. תפקיד אותו מילא עד פטירתו.

עמד בראש המאבק נגד פתיחת קולנוע בשבת. נעצר באחת ההפגנות ולאחר מכן אף נידון לעונש מאסר על תנאי. **שקדן עצום. שקוע יום וליל בלימוד התורה. המסירות נפש שלו לתלמידים היה משהו שלא בנמצא. היחס שלו לתלמידים היה ממש אבהי. ולכל בקשה של תלמיד התייחס כאל בקשה של בנו.** נפטר בערב שבת-קודש י"ז אדר ה'תשס"ט (2009). חי כ-70 שנים. ציונו בבית-העלמין סגולה בפתח-תקווה.

אביו: ר' דוד (הרב של כפר אברהם בפתח תקווה ועמד בראש ישיבת 'תורה ומלאכה').
אימו: מרת ציפורה (בת ר' ישראל אריה ספיר, מרבני פתח תקווה). **אשתו:** מרת רבקה (בת ר' ברוך מנדלבוים מתל-אביב. נישא בשנת ה'תשכ"ב). **חברותא:** הגאון ר' שלמה בקשט (בן דודו, מכהן כרבה של אודסה). **מתלמידיו:** הגאונים ר' שלמה בקשט (הרב הראשי לאודסה ואוקראינה), ר' שלמה כ"ץ (ראש ישיבת 'חברון כנסת ישראל'), ר' משה פינטו (ראש ישיבת 'פאר משה'), ר' יוסף וידמן (ר"מ בישיבת 'נחלת דוד'), ר' יונה ולר (ראש כולל 'בית הדסה'), ר' משה צוקר (ר"מ ישיבת 'תורה אור'), ר' מנחם תיק.

רבי דוד חנניה פינטו סיפר דבר מופלא על רבינו: רבינו היה ידוע בקנאותו לכבוד השבת. נפשו נסערה לשמוע שיש חילולי שבת בפרהסייה. הוא נלחם בכל כוחו לסלק תופעה זו מעירו. הקשר המיוחד שלו עם שבת קודש התחיל בעת שנולד. לידתו היתה בשבת קודש. אימו סירבה שיסיעו אותה ברכב לבית החולים. במסירות נפש אזרה כוח ללכת ברגל. גם פטירתו היתה בערב שבת.

מתנגדים רבים הרימו ראש. הם ניסו בכל כוחם למנוע מהרב להפריע להם בחילולי השבת, אבל עוצם קדושת השבת שבו, גברה על מתנגדיו. מידי שבת עמד מול מוקדי חילול השבת בעיר. בדמעות נשא דברים מרגשים חוצבי להבות אש על שמירת השבת. האמת הפנימית, הכאב העמוק ואור תורתו ויראתו עשו רושם רב, עד שהיו כאלו מן המחנה השני, שהצטרפו אל מאבקו של הרב.

כל מי שפגע ברב לא יצא נקי. מקרים רבים היו שכבוד התורה וכבוד השבת תבעו את עלבונם. גם מהמתנגדים למאבקו של הרב היו שהרגישו בכך ושיחרו אל פתחו של הרב לבקש מחילה. בתוך מחנה המתנגדים לשמירת השבת בלט במיוחד אדם דומיננטי ומרכזי, שהיה סוחף אחריו את ההמון ומסית אותם כנגד הרב והשבת. **אותו אדם הרהיב עוז להגיע עם קבוצת נערים לעבר בית הרב. ברוב חוצפתו חירף וגידף במשך דקות ספורות, באופן שהחריד את השומעים.** מעט מתלמידי הרב שנקלעו לאותו מאורע, היו משוכנעים, שלא יתכן כי אותו אדם יצא מכך נקי, אחד אף בא להתריע בו שהוא משחק באש ממש.

לא איחר היום עד שאותו אדם נרצח ל"ע באופן משונה ובלתי צפוי על ידי אדם, שהוא עצמו עזר לו. לאחר זמן מה, הגיע לביתו של הרב החברותא של יום רביעי בלילה, ללימוד שהתקיים מידי שבוע מהשעה שתיים-עשרה בלילה ועד השעות הקטנות של הלילה (בשעות אלו היה הרב מכין את השיעור הכללי שהיה מוסר ביום חמישי). **באותו יום התלמיד התקשה להיכנס לבית, כלב עמד בחצר בסמוך לדלת שנבח וחסם את הכניסה.** אחד מבני הבית פתח את החלון והציע לאותו תלמיד להיכנס מהכניסה האחורית. הוא סיפר שהכלב עומד כך כבר במשך כמה שעות. כדי למנוע את כניסתו לבית הם נכנסים מן הצד השני.

התלמיד נכנס מהכניסה האחורית של הבית, ושקע עם הרב בלימוד הסוגיה במשך מספר שעות. כאשר קם לצאת, הרב ביקש כדרכו ללוות אותו החוצה. שוב נשמעו אותם נביחות ויללות משונות מן הכלב. התלמיד אמר לרב: "אולי מוטב שאצא מן הדלת השניה". הרב לא הגיב, פתח את דלת הכניסה ולעיני התלמיד, שניסה לשמור שהכלב לא יפרוץ פנימה, עמד מול הכלב ואמר לו: **"אני אומר עליך תהלים". באותו הרגע נדם קולו של הכלב, שב לאחוריו ובריצה היסטרית רץ במעלה הרחוב ונעלם.** כאשר התלמיד חזר לישיבה וסיפר את מה שראה, אמרו לו: "האם אתה לא זוכר שראש הישיבה (באופן חריג מאוד לסגנונו ועדינות דיבורו) אמר על אותו אדם- 'הני כלבי חציפי'. **אדם זה נפטר ובא בגלגול כלב.** הרב מחל לו ועבר על מידותיו ואף הסכים להיטיב עימו ולומר תהלים לעילוי נשמתו.

החברותא הגאון ר' שלמה בקשט (רבה של אודסה) סיפר על שקדנותו של רבינו: "הדבר היחיד שעניין אותו היה הלימוד. היה שקוע יום וליל בלימוד התורה. בזמנו היו מאבקים אדירים על פתיחת 'קולנוע היכל'. היהדות החרדית כולה התגייסה למאבק. רבינו ניהל אז את המאבק ביד רמה. לא פחד ממעצר או מכתבות עוינות בעיתונות. באותה תקופה הייתי החברותא שלו. הבית שלו המה 'ככורת דבורים', והוא, כאילו זה לא נוגע אליו. כאילו לא הוא מנהל את המאבק. כולו היה שקוע בסוגיה. זה היה מחזה נפלא. אני לא אשכח אותו לעולם".

אחד מתלמידיו סיפר: "אחרי שהיה מוסר את השיעור הכללי בליל יום כיפור עשה 'משמר' כל הלילה. גם שעות לימודו היו נדירות. אני הייתי חברותא שלו בשעה ארבע לפנות בוקר. כשהייתי מגיע אליו הביתה, הוא כבר היה שקוע בסוגיה והוא לא היה הולך לישון מוקדם".

הגאון הרב שמעון סופר מקרקוב זצ"ל - נולד ב-י"ג טבת ה'תקפ"א (1820) בפרשבורג. עוד כילד למד אצל אביו ונודע כעילוי ותלמידי אביו השתעשעו עימו. כשהיה כבן 17 שנים התחתן. לאחר נישואיו התגורר סמוך לאביו בפרשבורג. בשנת ה'תר"ב (1842), שנתיים לאחר פטירת אביו, עבר להתגורר למשך זמן מסויים בקרולה. בשנת ה'תר"ד (1844) התמנה כרב במטרסדורף ועמד בראש-ישיבה, תפקיד אותו מילא במשך 18 שנה. במהלך שנות כהונתו הציעו לו לכהן כרב בקהילות יארמוט וניקלשבורג אבל הרב סירב להצעה. בשנת ה'תרט"ו (1856) התבקש מקהילת פאפא לכהן כרבם, אבל גם כאן סירב. בשנת ה'תרכ"א (1861) התמנה כרבה של קרקוב כדי לעמוד מול ההשכלה, שכבר נתנה את אותותיה בעיר. מילא את התפקיד במשך 22 שנה עד ליום פטירתו. עקב כך ספג רדיפות רבות מצד המתנגדים לו.

בשנת ה'תרכ"ו (1865) פרצה מלחמה בין עסטרייך ואשכנז. מאות פצועים נשלחו לקראקא כדי שיתרפאו. רבינו התאמץ בכל כוחו והשגיח עליהם למלא את מחסורם. קיבל מאת קיסר אוסטריה, פרנץ יוזף הראשון, עיטור כאות הוקרה על כך. פעל רבות למען היהודים. בשנת ה'תרל"ט (1879) נבחר לחבר בפרלמנט בווינה. ממנהיגי היהדות החרדית בגליציה. ניהל מערכות ציבוריות לחיזוק ענייני היהדות. לשם מטרה זאת יסד את אגודת 'מחזיקי הדת' בגליציה וביטאון שבועון בשם מחזיקי הדת. יחד עם ר' אהרון מרקוס הקים את ארגון 'ראש פינה'. **סבל מעוני ומחסור. בעל רוח-הקודש. גאון בנגלה ובנסתר. כתב קמיעות. ענוותן מופלא.** נפטר ב-י"ז אדר ב ה'תרמ"ג (1883). חי כ-63 שנים. ציונו בבית העלמין היהודי החדש בקרקוב, לצד מצבת חתנו, הרב עקיבא קורניצר, שמילא את מקומו כרבה של קרקוב.

אביו: מרן הרה"ג ר' משה (ה'חת"ם סופר). **מרת שרה-שרל** (בתו של הרה"ג ר' עקיבא איגר). **אשתו:** מרת מרים (בת הגביר דב בר שטרנברג מקרולה. נישא בשנת ה'תקצ"ח-1838). **מרבתי:** אביו, ר' משה. **ילדיו:** הגאונים ר' ישראל דוד שמחה, ר' שלמה אלכסנדרי. **חתנו:** הגאון ר' עקיבא קורניצר (בן אחותו). **מספריו:** **ימכתב סופר** – שו"ת ודרשות.

פעם אחת הגה"ק ר' שלמה אלכסנדרי היה אצל הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א. במהלך השיחה הרה"ק מבעלזא ביקש ממנו: "ספרו נא משהו מזקנכם, ה'חת"ם סופר" ומאביכם רבי שמעון". ר' שלמה סיפר: "בפרשבורג היה המנהג, כנהוג בהונגריה העילית, שבשבת קודש לאחר תפילת שחרית, היו אומרים 'עלינו והולכים איש לביתו, לקדש על היין ולטעום מיני תרגימא. היו חוזרים לבית המדרש בשעה אחת עשרה לקריאת התורה ותפילת מוסף. היו גם כאלה, שהתפללו מוסף מיד אחרי שחרית, אבל לקריאת התורה הכל היו חוזרים להיות יחד בביהמ"ד".

"שבת אחת, כאשר רבינו התכונן לצאת מביתו ללכת לביהמ"ד לקריאת התורה, חלף על פני המטבח, והנה צדו עיניו את בנו החביב שמעון, שהיה כבן חמש או שש שנים. הוא עומד ליד אמו הרבנית, מושך בבגדיה, ושואל ממנה איזה דבר, ואימו מתעלמת ממנו ולא עונה. כעבור דקות ספורות, רבינו חלף שוב על פני המטבח, ושוב הבחין בילד שלא מרפה וממשיך לשאול, אלא שהפעם הרבנית מפטירה לעומתו בקוצר רוח: "חדל ממני והנח לי משאלותיך הקבועות". "כשראה זאת סבי, ה'חת"ם סופר, התעוררה התעניינותו לדעת מה הילד שמעון מרבה לשאול. הרב פנה אל הילד ואמר: "שימעלע, הגד נא לי, מה שאלת את אמא?". הילד הפיקח השיב: "אנחנו אומרים 'בקדושה': 'נקדש את שמך בעולם, כשם שמקדישים אותך בשמי מרום' - וכי מי מאיתנו שמע כיצד המלאכים שרים, מקדישים ומשבחים את שמו יתברך בשמי מרום, שנוכל להתאוות לשירתם ולכסוף לקדש כמותם?!"

"כששמע את הדברים, פניו של רבינו נהרו. הוא פנה אל בנו ואמר: 'נו, שימעלע, הרי שאלה טובה שאלת. בוא עימי לבית המדרש'. שניהם הלכו יחדיו לבית המדרש. הם היו שם בקריאת התורה והתפללו מוסף. בזמן חזרת הש"ץ, ה'חת"ם סופר לקח את בנו הקטן, העמידו אותו על גבי כיסא קרוב אליו ואמר לו: הטה את אוזניך אל הסטנדר, והחזק אותן שם'. כשהגיעה עת אמירת הקדושה, אוזני הילד היו אצל הסטנדר, כמצווה עליו, ועשה אותן כאפרכסת במהלך כל אמירת הקדושה. עם תום התפילה, ה'חת"ם סופר שאל את בנו: "נו שימעלע, האם הקושיה עדיין קשה לך?". "לא!" השיב הילד, כשעיניו בורקות, "כעת הכל ברור". "אמור לי, מה שמעת" - אביו ביקש לשמוע. הילד ענה: "בהתחלה שמעתי צעקות נוראות, ואחר כך שמעתי שירה יפה מאוד". כששמע מרן המהר"ד את המעשה, הפטיר ואמר: "פלא הוא האב, ופלא הוא הבן!" (מעובד מתוך 'ספרא דמלאכ')

רבינו נודע באהבת ישראל, שפעמה בקרבו להתפלל ולהושיע את חולי ישראל. פעם אחת באה אישה קשת רוח מרוסיה עם בתה, ילדה בת עשר שנים, שחלתה במחלה קשה. לאחר שהבריאה ניטל ממנה כוח הדיבור. האישה ביקשה מרבינו שיושיע אותה. רבינו ענה: "יש אדמו"רים צדיקי הדור, תפני אליהם ותיוושעי", אבל היא הגיעה אליו כל יום ודמעתה על לחיה. לאחר שהפצירה במשך מספר שבועות רבינו אמר לה, שבלי שב"ק הילדה תהיה בשעת הקידוש בחדרו. רבינו קידש והילדה עמדה קרוב אליו. אחרי הקידוש רבינו אמר לילדה לברך על הכוס. היא אמרה ברכת הגפן ושתתה מן הקידוש. אח"כ רבינו אמר לאמא השמחה שלא תספר לאף אדם מה אירע.

בין הגאון ר' שמואל אהרון זצ"ל (אב"ד קראטשין, מח"ס 'בית אהרן' על הלכות גיטין) ובין רבינו שררה ידידות גדולה. ר' שמואל אהרון חלה קשות והובא לקראקא לצורך רפואה. חתנו הגאון ר' שלום ריינמאן מנאראל בא לרבינו להזכיר את חותנו. רבינו שאל אותו: "מדוע כשאני מתפלל על חותנו תמיד בא בפי השם 'אהרון שמואל' ולא 'שמואל אהרון'?" ר' שלום חקר אודות שם חותנו, ונודע לו כי כאשר נולד נקבע שמו: 'אהרון שמואל' וכשהיה ילד מחמת חוליו שינו את שמו ל'שמואל אהרון' ויהי הדבר לפלא. (רבינו שמעון סופר)

האדמו"ר הרב אברהם פרידמן מפרהוביטש זצ"ל - נולד בשנת ה'תקמ"ז (1787) כבן בכור להוריו. בבית נקרא על שם זקנו הרה"ק ר' אברהם המלאך זיע"א. הנהגתו היתה בקדושה ובפרישות. בני דורו קראו לו 'המלאך הקטן'. בערב סוכות שנת ה'תקס"ג (1802) נפטר אביו (בגיל 34). רבינו היה אז כבן שש-עשרה. למרות גילו הצעיר רבינו נבחר למלא את מקום אביו כאדמו"ר בעיר פרהוביטש שבאוקראינה. עוד באותו היום ליל חג הסוכות רבינו ערך את שולחנו עם אלפים מהחסידים של אביו שנשארו בעיר לאחר ההלוויה.

מעבר לעול הנהגה של אלפי חסידים שציפו למוצא פיו רבינו היה עליו לדאוג לכל צרכי משפחתו ובפרט לדאוג לחינוך אחיו הקטנים שהקטן שבהם היה בן שבע שנים בלבד בעת פטירת אביהם. רבינו דאג להם בחום ולבביות. אחיו הקטן רבי ישראל שלימים התפרסם בזכות עצמו כאדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין העיד על רבינו כי הוא נמנה בין אותם הצדיקים שהיו דבוקים תמיד בה' יתברך ללא הפסק אפילו של רגע. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-י"ז אדר ה'תקע"ו (1816). חי כ-29 שנים בלבד עם מפעל חיים כשל זקן. ציונו בעיר פרהוביטש שבאוקראינה ליד ציונו של אביו.

לאחר פטירתו מאחר שהיה צעיר לימים אימו, מרת חווה הלכה לאדמו"ר הרב אברהם יהושע השיל מאפטא ושאלה אותו: "מפני מה מגיע לי שבני ימות בחיי?". הרב הקדוש ענה לה: "**בנך הגיעה למדרגתו הגבוהה ביותר, מה עוד היה לו לעשות בעולם הזה?**".

סבא (מצד אביו): רבי אברהם המלאך. **אביו**: ר' שלום שכנא מפרהוביטש המכונה 'רבי שלום הגדול'. **אמו**: מרת חוה (בת רבי אברהם מקאריסטשוב). **נשותיו**: בתו של רבי יוסף משה מקרוסנא (זיווג ראשון), בתו של הרב קבלינסקי (זיווג שני). **ילדיו**: לא היה לרב ילדים. **מספריו**: **יעירין קדישין**- מדברי תורתו.

בערב סוכות שנת ה'תקס"ג אביו נפטר. רבינו היה אז כבן שש עשרה. למרות גילו הצעיר רבינו נבחר למלא את מקום אביו כאדמו"ר בעיר פרהוביטש שבאוקראינה. עוד באותו היום, ליל חג הסוכות רבינו ערך את שולחנו יחד עם אלפים מחסידי אביו שנשארו לאחר ההלוויה.

בעת עריכת השולחן רבינו היה בשמחה עצומה. אמו שאלה אותו: "שמחה זו מה עושה? רק לפני כמה שעות היינו בהלווייתו של אבא!". רבינו ענה לאמו: "אם היית רואה את מקומו של אבא בגן עדן, גם את היית שמחה".

הרה"ק רבי משה מביאן זי"ע (חתנו של הרה"ק רבי מנחם נחום מביאן - טשערנוביץ זי"ע) סיפר על רבינו: פעם מלכות הרשעה גזרה על היהודים שגרו בכפר לעזוב את המקום ולעבור לגור בעיר. אנשי הכפר באו לרבינו והתחננו בפניו שיבטל את רוע הגזירה. רבינו אמר להם שיבואו אליו שוב בראש חודש.

כשאנשי הכפר באו אליו בראש-חודש רבי אברהם היה לפני נטילת ידיים לסעודה. רבינו אמר: "חז"ל (חולין ס:): הסבירו: 'מה נשתנה שער של ר"ח שנאמר בו לה', אמר הקב"ה שער זה יהא כפרה על שמיעתני את הירח', והעניין לאכול סעודה בראש חודש הוא משום שהשולחן דומה למזבח ואכילה כקורבן ונמצא שבזה אנו מכפרים כביכול על שהקב"ה מיעט את הירח, וידוע שבני ישראל נמשלו לירח".

"אם הפריץ יגרש את יהודי הכפר ממקומם נמצא ששוב ימעטו את הירח ר"ל לבני ישראל שנמשלו ללבנה". רבינו הפטיר: "אני לא עושה סעודת ראש-חודש" ושהה מעט ושקע במחשבותיו ובהרהורי הקדושים. לאחר מכן אמר להם: "אתם יכולים לשוב לביתכם כי הגזרה התבטלה", ואכן כך היה. (הסיפור מעובד מתוך 'זכרונם לברכה' מאת הרב אהרון פרלוב)

דוד רבינו, הרה"ק רבי אריה לייב מבנדר (אחיו של הרה"ק רבי משה מסאווראן זי"ע וגיסו של רבינו של שלום שכנא מפרהוביטש זי"ע. היה מגדולי תלמידי אביו הקדוש ומהמקושרים אליו ביותר). כשראה שמינו את רבינו במקום אביו הקדוש בגיל שש-עשרה שנים בלבד בהתחלה ערער על נשיאותו של רבינו. הוא נסע אליו במיוחד כדי לבחון אותו ולעמוד על הנהגתו. כאשר הגיע לפרהוביטש רבינו כיבדו בכבוד גדול. כשישב בביתו לפני השולחן הביאו לפניו כיבוד לכבודו. לפתע רבינו פרץ בעיניו והתחיל לומר תורה על הפסוק: "תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגור הגר אתכם" (במדבר טו, טז). רבינו הקשה- למה גבי תורה כתוב 'אחת' ולגבי משפט כתוב 'אחד' והארץ בזה במשך שעתיים. הרה"ק רבי אריה לייב מבנדר סיים ואמר: "שכחתי לטעום מהכיבוד שהעמידו לפני מרוב עמקות שאמר בתורה הזו". (מעובד מתוך 'כרם ישראל')

הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין העיד על רבינו (אחיו): "רבינו נמנה בין אותם הצדיקים שהיו דבוקים תמיד בשם יתברך שמו בלי הפסק של רגע". פעם אחרת התבטא על רבינו ואמר: "אלמלא היה איתי בחיים אחי הגדול רבי אברהם, היינו יכולים לקרב הגאולה בביאת משיח צדקינו". (מעובד מתוך 'דעת משה')

הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל האוהב ישראל' ראש שושלת אפטא זיע"א העיד על רבינו, שיכול להביט מסוף העולם ועד סופו. (הסיפור מעובד מתוך 'נר ישראל')

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של הצדיקים או של הקברים
או אם לא שמנו את תמונת הצדיק או הקבר
יש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל

PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה **PnineZadikim@gmail.com**

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים